

Iskra

12

Pravkar končani sejem v Lelpzigu je Iskra izkoristila za proslavitev 30-letnice izredno sodelovanja z vzhodnonemško industrijo. Tudi stojnica je bila v znamenju tega jubileja. (Foto LD)

Spodbuditi opešani izvoz

Prav te dni je ugledal beli dan predlog Samoupravnega sporazuma o spodbujanju izvoza v Iskrli. Odločitev kolegija Iskrinih glavnih direktorjev, da uvedemo tako imenovano interno stimulacijo izvoznikov na konvertibilno tržišče, je prišla v času, ko je Iskrin izvoz začel po nekaj letih stagnacije celo upadati, vzrok za to pa je v sedanji dohodkovni nezanimivosti prodaje na ta tržišča.

Slovenska gospodarska zbornica je v posebni analizi te dni primerjala izplen izvoznikov leta 1983 in lani. Ugotovitev je več kot nespodbudna: pred tremi leti je izvoznik iztržil za 2% več kot tisti, ki je enako blago prodal doma, to razmerje je bilo koncem lanskega leta že obrnjeno na glavo: izplen za enak izdelek na tujem tržišču je bil za četrtilno manjši od tistega na jugoslovanskem tržišču...

Seveda gre za poprečje. Tudi v Iskrli imamo nekaj programov — žal so redki — pri katerih je izplen na tujih tržiščih boljši kot na domačem, večina programov pa je takšnih, da se ob sedanjih cenah doma in v tujini ne splača prodajati na konvertibilno tržišče. Dohodkovno je najmanj motiviran izvoz na dolarško tržišče, vendar pa sta tudi porast in vrednost drugih trdnih valut v primerjavi z dinarjem mnogo nižja od stopnje naše inflacije. Če k temu prštejemo še vedno dražje repromateriala, je sedanje pešanje izvoza, žal, povsem razumljivo.

Predlog Samoupravnega sporazuma predvideva stimuliranje izvoza na dveh področjih: stalno spodbujanje rednega konvertibilnega izvoza, pri čemer bi višje pridobivali z uvozno takso in pa z nekakšnim davkom na prodajo na domačem in kilirinskem tržišču, posebne ugodnosti pa bi imeli tudi tisti, ki bi poleg načrtovanega realizirali tudi dodatni izvoz.

Lado Drobež

Izboljšati dohodkovni položaj izvoznikov

Zaskrbljujoče gibanje izvoznih tokov v Iskri je treba nemudoma zaustaviti in storiti vse za pospeševanje neposrednega izvoza in to zlasti še konvertibilnega. Če se bo upadanje izvoza nadaljevalo, obstaja celo nevarnost, da Iskra izgubi status aktivnega izvoznika in s tem pade v tesni prioritetni red plačevanja deviznih obveznosti, kar bi še dodatno otežilo, že tako negotove odnose s tujimi partnerji. Z ugotovitvijo so soglašali Iskrini sekretarji, ko so obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o spodbujanju izvoza v SOZD Iskra.

Franc Vreček je na seji podrobneje obrazložil vsebino predlaganega sporazuma ki je bil pripravljen po temeljitem posvetu, tako s tistimi delovnimi organizacijami, ki so že izrazito izvozno usmerjene, kot tudi s tistimi, ki doslej v izvozu bežijo le skromne rezultate. Upoštevali pa so tudi izkušnje organizacij izven Iskre, ki podobne sporazume že imajo. Izkazalo se je namreč, da sistem interne stimulacije lahko izredno pozitivno vpliva na spremembo strukture trženja, seveda v korist izvoza. V Iskri nekatere delovne organizacije zavestno zmanjšujejo izvoz prav zaradi pomanjkanja ustreznih spodbud, druge pa se zaradi ekonomske privlačnosti vedno bolj usmerjajo na klirinško tržišče.

Namen sprejetja samoupravnega sporazuma je torej predvsem v zagotoviti trajne rasti konvertibilnega izvoza, izboljšanju dohodkovnega položaja izvoznikov, pre-

dvsem v primerjavi s tistimi, ki to niso ali, ki prodajajo na nekonvertibilnih trgih. Prav tako bo sporazum vseboval mehanizme spodbud za odstopanje plačilnih, oz. uvoznih možnosti. Sredstva za stimulacijo konvertibilnega izvoza naj bi se zbirala predvsem iz dveh virov in sicer iz prispevka za radni konvertibilni uvoz in prispevka iz prodaje doma ter izvoza na klirinško področje. Številke in odstotki v sporazumu še niso opredeljeni, predvidevajo pa, da bodo predmet posebnega dogovora in tudi vsakoletnega gospodarskega načrta.

Vsebinsko predloga samoupravnega sporazuma sta že podrobno obravnavala poslovodni odbor in kolegij za tržišništvo, sekretarji pa so se strinjali, da je ustrezen za sprejem na delavskem svetu SOZD, ker ga bodo posredovali v sprejemanje po delovnih organizacijah. Glede na izredno pomembnost tega sporazuma za uresničevanje

letošnih izvoznih nalog so sklenili, da je potrebna takojšnja javna razprava s sprejetjem SaS tako, da bi začel veljati že 1. 4. 1987.

Informacije o petem zasedanju DS SOZD Iskra je posredoval Jasto Marcon in opozoril na razširitev dnevnega reda s točko obravnavanja in sklepanja o omenjenem samoupravnem sporazumu.

Zvezni interventni zakoni so tudi v Iskri povzročili nemalo razburjenja in dvomov, predvsem pa kopico težav zaradi nejasnosti okrog izplačevanja osebnih dohodkov. Najnovejšo informacijo glede Pravilnika o načinu preverjanja zneskov in obračunavanja denarja za izplačilo OD in skupno porabo je podal Janko Šavli. Govoril je predvsem o tem, kako uveljavljati zakon, kako izpolniti obrazce in kako obračunavati osnovo in odstotke zviševanja, ali zniževanja osebnih dohodkov. Izplačilo OD bo temeljilo na ugotavljanju pro-

duktivnosti, ki jo v Iskri merimo z družbenim proizvodom na delavca. Osebnih dohodke v delovni skupnosti pa bodo izračunavali na osnovi osebnih dohodkov tistega okolja, za katerega opravljajo storitve. Treba pa bo pohiteti z zaključnimi računi, saj le-ti omogočajo izplačilo OD v skladu z rastjo produktivnosti.

O tem, kakšne učinke bo prinesla realizacija interventnega zakona v posameznih delovnih sredinah v Iskri, še ni popolnega pregleda. Zato so se sekretarji obvezali, da čimprej obvestijo poslovodni odbor SOZD o tem, v kakšnem stanju bodo delovne organizacije ob izplačilih OD, še posebej zaradi pričakovanega nezadovoljstva delavcev v nekaterih temeljnih organizacijah. Nadalje so sprožili pobudo, da se prične s čimprejšnjimi pripravami na usklajevanje aktov s področja OD in skupne porabe z ustreznimi zveznimi in republiški-mi družbenimi dogovori ter z vključevanjem v pripravo panožnega sporazuma, saj bo le tako možna delitev sredstev na osnovi lastnih aktov.

Iz obravnavanja problematike deviznih povračil za potovanja v tujino je bilo razvidno, da obstaja v Iskri kar nekaj različnih načinov izplačevanja, zato so se sekretarji dogovarjali o možnosti poenotenja deviznih povračil za celotno Iskro. I. S.

Druga seja odbora za proslavo dneva Iskre — dneva borca

»Z visoko tehnologijo v svet«

Letošnji organizator dneva Iskre — dneva borca je Iskra Delta. Predloge za potek prireditve so podali na seji Odbora za proslavo dneva Iskre — dneva borca, ki je bila 13. 3. 1987. Med drugimi predlogi so sprejeli tudi slogan, ki ga predstavljamo v naslovu. Kaže pa na usmeritev Iskre k čim višji tehnologiji ter njenemu prodoru v svet.

Iskra Delta je torej letošnji nosilec prireditve, ki poteka vsako leto ob dnevu borca, 4. julija, ki je hkrati tudi dan Iskre. Letošnja prireditev, ki je že 30. po vrsti, bo potekala na kopališču Sora pri Medvodah in po predvidevanju naj bi se je udeležilo približno 17—20 tisoč udeležencev. Urbanizacija tega prostora je že v pripravah tako, da bo naslednja seja Odbora že na sami lokaciji, do takrat pa morajo organizatorji izdelati konkreten načrt glavnih točk.

Iskra Delta je že imenovala operativne komisije za program, vsebino in protokol, za prehrano, za promet in varnost ter finančno komisijo. Komisiji za prehrano so predlagali, da prouči možnost izdelave nekoliko zanimivejše oblike posode. Vsak udeleženec dobi paket v vrednosti 2.500 dinarjev, katerega vrednost prispeva polovico udeleženec, polovico pa krije organizator, oz. sindikat.

S prizorišča dogajanja bodo obveščali širšo javnost (direktni stiki z novinarji, izjave za tisk, radio, televizijo, organiziranje razgovorov s predstavniki Iskre itd.), kot tudi preko glasila Iskra.

Ob zaključku seje pa so se člani Odbora dogovorili naslednje: — organizator naj do naslednje seje prouči možnost posebnega parkirišča za protokolarni del gostov, — vsaka komisija naj do naslednje seje dokončno — konkretnije obdela program svojega dela, vključno z izdelavo izračuna, — čim prej je treba sklicati operativni sestanek komisije za program, prehrano in varnost ter vodstvo marketinga, da se bodo dogovorili glede izdelave urbanističnega načrta prireditvene-ga prostora.

Damjana Pavlin

Izredno uspešno na jugoslovanskem tržišču

Iskrina prodaja na domačem tržišču se je v prvih mesecih letošnjega leta še povečala. Na konferenci direktorjev Iskrinih predstavništev v Jugoslaviji so poudarili, da so tako dobri rezultati plod uspešnega sodelovanja med Iskrinimi tovarnami in Iskra Commerce kot regionalno tržno organizacijo.

V Ljubljani je bila te dni redna četrtletna konferenca direktorjev Iskrinih predstavništev v Jugoslaviji. Poleg vodstva tržnega področja Jugoslavija v Iskra Commerce, so se dvodnevnega zasedanja udeležili tudi komercialni direktorji

Iskrinih delovnih organizacij.

Konferenca je bila namenjena predvsem analizi letošnjih prodajnih rezultatov, obenem pa je bila tudi pripravljani sestanek na sejo Koordinacijskega sveta podpisnikov Samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju pri opravljanju prometa z Iskrinimi izdelki, ki je bila naslednji dan prav tako v Ljubljani.

Osnovna ugotovitev konference je ta, da je Iskra zadovoljivo sklenila vse dogovore s podpisniki samoupravnega sporazuma, in sicer tako po vrednosti kot tudi strukturi.

Ne bo odveč, če zapišemo, da so najbolj pohiteli v Iskrinem predstavništvu v Splitu, kjer so vse dogovore za letos podpisali že nekaj tednov pred Novim letom.

Konferenca direktorjev Iskrinih predstavništev v Jugoslaviji je izredno ugodno ocenila sodelovanje med Iskra Commerce in Iskrinimi proizvajalnimi organizacijami. (Foto LD)

Iskra — SOZD elektrokovinske industrije, n.sol.o.,
Izobraževalni center Iskre
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

V okviru izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe in usposabljanja delavcev v RR dejavnosti razpisujemo:

5. raziskovalno-razvojno šolo v Iskri

v času od 5. 5. do 22. 5. 1987 v Šofji Loki

Izobraževalni program je namenjen vodjem raziskovalno-razvojnih enot v Iskri in vodjem projektov in projektnih skupin.

Vsebina: Program tvorijo izbrana poglavja iz naslednjih tematskih področij:

1. vodenje inovacijskih procesov
2. informatika v raziskovalno-razvojnem procesu
3. vodenje, komuniciranje in delo z ljudmi.

Program vsebuje posebna interdisciplinarna znanja, ki so močno naravnana na aktualna vprašanja novih zahtev sodobnega raziskovalno-razvojnega dela s končnim poudarkom na Iskrini problematiki.

Organizacija: Skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 5 dni v tednu. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost. Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešno končanem šolanju in bodo imeli prednost pri razporejanju na odgovornejša dela in naloge v raziskovalno-razvojni dejavnosti Iskre.

Nosilec programa: SOZD Iskra, Področje za raziskovalno dejavnost, Ljubljana.

Vodja programa: dr. Jože Vugrinec

Čas in kraj: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli dne 5. 5. 1987 ob 9. v Hotelu Transturist v Škofji Loki.

Prijave: Izpolnjene prijavnice pošljite najkasneje do 17. 4. 1987 na naslov Iskra DSSS Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/E-11. Informacije lahko dobite po telefonu: 061 222 212.

V zvezi z novim zakonom o tako imenovanem enem posredniku v prometu, so na konferenci pregledali tudi prošnje novih prometnih organizacij, ki bi rade podpisale sporazum o trženju Iskrinih izdelkov. Po temeljiti analizi, so menili, da imata le dve trgovski organizaciji pogoje za takojšnjo včlanitev med podpisnice, hkrati pa je med obstoječimi članicami tudi nekaj takšnih, ki ne izpolnjujejo pogojev. Eden izmed sklepov konference je bil ta, da bodo o teh, slednjih sklopali na jesenskem zasedanju. Najverjetneje bo morala Iskra Commerce z nekaterimi, ki slabo delajo, prekiniti sodelovanje ter poiskati nove, zlasti tam, kjer prodaja ni takšna kot bi morala biti.

Jugoslovanske tržne organizacije, podpisnice sporazuma z Is-

kro, bodo predvidoma prodale letos za 9.000 milijard dinarjev Iskrinih izdelkov. Tega načrta, kot vse kaže, ne bo težko doseči, kar potrjujejo tudi že prodajni rezultati v prvih dveh mesecih, uspešen pa je tudi marec. Nekoliko slabše je potekala prodaja preko lastne prodajne mreže, in sicer v januarju. Že februarja so nato Iskrine industrijske prodajalne skoraj nadoknadile januarski izpad, tržni rezultati v marcu pa so že nad načrtovanimi. Iskra Commerce bo preko lastne mreže prodala letos v Jugoslaviji za 5.300 milijard dinarjev Iskrinih izdelkov.

Konferenco direktorjev filijal je vodil direktor tržnega področja Jugoslavija v Iskra Commerce Blaž Markun.

Lado Drobež

Iskrina filiala v Splitu je prva med vsemi že v začetku decembra podpisala vse letne dogovore s tržnimi organizacijami, podpisnicami Samoupravnega sporazuma. V sredini direktor predstavništva Nikola Barać. (Foto LD)

Tri desetletja sodelovanja z NDR

Stisk roke med podpredsednikom Ministrskega sveta NDR Horstom Söllejem in predsednikom slovenske gospodarske zbornice Markom Bulcom.

Tradicionalni sejem v Leipzigu, eno največjih tovrstnih prireditev na svetu, je Iskra izkoristila za proslavitev lepega jubileja — 30-letnice izredno uspešnega sodelovanja z vzhodnonemškimi partnerji. Slovesnosti na Iskrini stojnici so se med drugimi udeležili tudi podpredsednik Ministrskega sveta NDR Horst Sölle, generalni direktor kombinata EAW iz Berlina Wolfgang Jacob, jugoslovanski veleposlanik v NDR Milan Predojevič, predsednik slovenske gospodarske zbornice Marko Bulc in predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Prvi začetki sodelovanja med Iskro in vzhodnonemškimi partnerji segajo v leto 1957. Takrat je bila na obisku v Jugoslaviji delegacija NDR, na zagrebškem velesejmu pa je ta država predstavljal novorazvijati kontaktorsko

Uglednega gosta, podpredsednika vzhodnonemške vlade Horsta Sölleja in druge udeležence na slovesnosti ob 30-letnici Iskrinega sodelovanja s partnerji iz NDR je pozdravil predsednik KPO SOZD Iskra Franc Šifkovič.

Direktor Stikal Rudi Kolman o sodelovanju z NDR

Direktor Tovarne Stikal v Kibernetiki Rudi Kolman je eden tistih Iskrašev, ki je začel s partnerji iz Nemške demokratične republike sodelovati že pred tremi desetletji. Tole nam je povedal po slovesnosti na sejmju v Leipzigu:

»Moja prvi stik na področju sodelovanja z NDR je bil v tem, da sem se kot razvijalec že takrat, pred tremi desetletji, ubadel s kontaktorji, pozneje, pa odličnimi in paketičnimi stikalci, pa enosmernimi kontaktorji, itd., do sedanjih sodobnih elektronskih naprav v stikalni in krmilni tehniki. To bodo gotovo eden izmed pomembnih bodočih členov v okviru kooperacije, ki bodo nadomestili stare elektromehanske elemente.

Pred tridesetimi leti Iskra v svojem programu ni imela kontaktorjev nad 10 amperov. Osvetlila je 10 ampersko zračno zaščitno stikalo, ki smo ga pozneje preimenovali v kontaktor in je želela ta program kompletirati. Ta možnost se ji je ponudila pri partnerju iz NDR. Prvi stiki so bili bolj trgovski, po desetih letih pa so se posli razvili v kooperacijske odnose. In ti trajajo še danes.

Ta odnos bi lahko razdelili vsaj na dve segmenta: eni so tisti osebnosti, ki so izredno pomembni za dobro sodelovanje med dvema partnerjema. To so tovariški odnosi. Pri njih tudi poslovnega skrivanja ne sme biti, kajti skrivalnica v večini primerov zelo škodujejo medsebojnemu odnosu. Zato so tudi odnosi pri dolgoletnih poslih nekaj posebnega. Izredno cenim odnose, ki jih je z vzhodnimi Nemci navezala Iskra Commerce. Že od samih začetkov je imela IC izredno prijateljske odnose in to se zdaj spontano prenaša naprej. Seveda ne smem mimo imen teh ljudi: prvi je bil Janez Žepić, ki je iz takratne Elektromehanike nato prešel v Iskra Commerce, potem so bili tukaj še Zdeno Skok, Edo Sonnenwald in Marjan Japelj. Prepričan sem, da bodo v prihodnje tudi naši znanjci ta posel z NDR dobro vodili. Drugi del, ko sem že omenil dva segmenta teh odnosov, pa je pomemben v okviru kooperacije. Mislim na poslovno-tehnični del.

Kooperacija omogoča, vsaj takšno kot si jo predstavljam jaz, modernizacijo proizvodnje. Kajti za naše domače tržišče bi danes zadostovala proizvodnja od 250.000 do 300.000 kontaktorjev, v kooperacijah pa so te številke trikrat in tudi štirikrat višje. Takšna proizvodnja pa je lahko že dosti bolj racionalna. Seveda pa so ugodnosti kooperacije tudi v poslovnem delu, saj visokoserijska proizvodnja omogoča poleg racionalnega dela in porabe materiala tudi racionalno obnašanje na tržišču; drugačni so dohodkovni odnosi med udeleženci.

Res pa je, da v teh odnosih prihaja kdaj pa kdaj tudi do nevedčnosti. Namreč, kooperacija stoji tudi na uvozu določenih materialov, po stroškovni strani pa je odvisna od vrednosti dolarja. Pred tremi, štiri leti, ko je dolar kotiral zelo visoko, na domačem tržišču pa smo imeli zamrznjeno ceno pri isti procentualni udeležbi carine in drugih uvoznih stroškov, je bil ta stroškovni del zelo neugoden. Zašli smo v težaven položaj. Po spremembi vrednosti dolarja pa so se ti odnosi spremenili in nam vrednost uvoza ne predstavlja več tako hude obremenitve, vprašanje dohodkovnosti na področju kooperacijske menjave pa nič več pereče. Seveda upamo, da bo tako tudi v prihodnje.

Rad bi povedal še tole: v naši kooperaciji ne sodelujemo iz Iskre sami. V menjava sta se aktivno vključili tudi Tovarna mehanizmov iz Lipnice, ki izvaža v NDR časovno ure HK 6, in Avtomatika. Le-ta sodeluje z rešaji in orodji. Njihova orodja so v NDR priznana kot zelo kakovostna.

Menim, da bi morali v prihodnje programe in tem sodelovanju še bolj uskladiti. S prostoprogramiranimi sistemi IPK smo že našli sodobno nadomestilo za starejše programe kontaktorske tehnike, naša tovarna in Kibernetika pa bi pri tem morali imeti tudi podporo vse Iskre. Namreč k tem programom sodijo tudi višji sistemi, npr. s področja računalniške tehnike.

vrsto. Vzhodnonemška delegacija je takrat prišla tudi v Kranj, pogovori pa so pripeljali do prve trgovinske menjave. Ta je počasi prerasla v kooperacijsko sodelovanje, pogodbo o tem pa je Iskra podpisala leta 1967 s kombinatom VVB Automatisierungsgerate in VEB Elektrotechnik, oboje iz Berlina.

Lahko bi rekli, da je bila to tudi vzorčna pogodba, saj je bila prva med državama nasploš. S to pogodbo se je kranjska tovarna stikal lotila proizvodnje kontaktorjev, dopolnjevali pa so jo s specializiranimi izdelki iz NDR ter tako postali enakopravni partner konkurenci v Jugoslaviji.

Leta 1967, torej takrat, ko je bila pogodba podpisana, je Iskra izvozila v NDR za dober milijon dolarjev, deset let pozneje, leta 1977, pa se je ta številka povzpela že na skoraj 7 milijonov dolarjev, naš uvoz iz NDR pa je bil za skoraj natanko polovico manjši. Višek je menjava med Iskro in partnerji v NDR dosegla leta 1983, ko je naš izvoz dosegel nad 15 milijonov dolarjev, uvoz pa skoraj 9 milijonov dolarjev. Menjava je nato padla, spet pa se je začela povečevati lani. Letošnji Iskrin izvozni načrt — seveda obsega tako kooperacije kot druge tržne oblike — znaša skoraj 9 milijonov dolarjev, uvozili pa naj bi za 6,2 milijona dolarjev.

Direktor Iskrinega predstavništva v Berlinu Marjan Japelj poudarja, da sta bila razširitev programa in nadaljevanje razvoja izdelkov velik prispevek k povečevanju menjave. Zahteve tržiš-

Na sejmju v Leipzigu se je predstavilo nad 9000 razstavljalcev iz vsega sveta.

šča po večji racionalizaciji in avtomatizaciji v industriji so tudi v tej industrijski veji zahtevale vključevanje elektronike in mikroelektronike. Začrtani skupni programi Iskre in partnerjev v NDR bi morali po njegovem mnenju v prihodnje temeljiti na razvoju in proizvodnji enotne kontaktorske vrste, vključno tudi minikontaktorjev, tokovno zaščitnih stikal, vključevanju kompatibilnih elektronskih enot (IPK, S 2000) v projekte za avtomatizacijo v industriji in drugih procesih, zlasti pa bi morali stremeti k

Slovesnosti se je udeležil tudi generalni direktor Kombinata EAW Wolfgang Jacob.

sodobnejšim elektronskim izdelkom.

Tudi sam Iskrin nastop na sejmju v Leipzigu je bil prilagojen proslavitvi 30-letnice izredno uspešnega sodelovanja z NDR. Na lični stojnici smo prikazali zgodovinski prerez tega sodelovanja, slovesnosti ob tem dogodku pa so se med drugimi udeležili

tudi podpredsednik vzhodnonemške vlade in predsednik Mešanega komiteja za gospodarsko in znanstveno-tehnično sodelovanje med državama Horst Sölle, generalni direktor Kombinata Elektro-Apparate — Werke iz Berlina, s katerim najdlje sodelujemo, Wolfgang Jacob, jugoslovanski veleposlanik v NDR Milan Predojevič, predsednik slovenske gospodarske zbornice Marko Bulc in predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič. Slovesnost je minila v znamenju potrditve izredno uspešnega sodelovanja med Iskro in vzhodnonemškimi partnerji, hkrati pa opozorila na velike možnosti za razširitev tega sodelovanja na druga področja. Predsednik Šifkovič je sprejem izkoristil tudi za povabilo podpredsedniku vzhodnonemške vlade, Sölleju, naj obišče Iskra.

Na sejmju se je predstavila tudi Iskra Delta, in sicer v organizaciji jugoslovanske skupnosti proizvajalcev avtomatike, v kateri je tudi podskupina proizvajalcev računalnikov — UNIMATIK iz Beograda. Delta je razstavljala tehnologijo, ki jo je moč izvažati v dežele SEV, prikazala pa je tudi svoje bodoče načrte. Za »vrhunsko kakovost izdelkov s področja računalniške tehnike« je Iskra Delta nagradila upravo Leipziškega velesejma z zlato medaljo.

Foto in tekst Lado Drobež

Če boste silko dobro pogledali, boste v ozadju opazili tudi Iskrino stojnico.

Ločeno se je na sejmju predstavila tudi Iskra Delta.

Predsednik GZS Marko Bulc o jubileju

»Mislim, da je izjemnega pomena, da se je Iskra že davno nazaj, pred tridesetimi leti, zavedala, da bo trženje najustreznejše tam, kjer bo mogoče navezati dolgoročne višje oblike sodelovanja. In tako je Iskra kot prva jugoslovanska delovna organizacija začela najtesneje sodelovati z vzhodnonemškimi firmama VVB Automatisierungsgerate, Berlin in VEB Elektrotechnik, Berlin, kar je leta 1967 preraslo v kooperacijsko sodelovanje za izmenjavo izdelkov stikalne in rešajne tehnike. Na podlagi te pogodbe se je v obe smeri nato razvila blagovna menjava v višini več milijonov dolarjev, bistvo vsega pa niso le dolarji, marveč zaupanje, ki je bilo tako doseženo med partnerjema in Iskro. Po drugi strani je bila to neke vrste vzorčna kooperacijska pogodba in na teh izkušnjah med Jugoslavijo in NDR smo v teh dvajsetih letih prišli do 25 pogodb med državama. Od tega gre za 8 industrijskih kooperacij. Pomen je tudi v tem, da si je Iskra na ta način ustvarila ugled in ime ter da je bil v teh desetletjih opravljen pomemben skupni razvoj. Prvi artikl iz te kooperacije so bili času primerni, sedaj pa so že moderni, to pa sta partnerja dosegla s skupnimi močmi. Ta image skupnega razvoja je tista vrednost, na kateri danes Iskra gradi svoje bodoče sodelovanje z vzhodnonemškimi partnerji.

To je bilo tudi potrjeno na proslavi tridesetletnice sodelovanja na sejmju v Leipzigu, in sicer tako na razgovorih s podpredsednikom Ministrskega sveta NDR Horstom Söllejem kot tudi generalnim direktorjem kombinata EAW Wolfgangom Jacobom in predstavnikih drugih firm, med njimi tudi Carla Zeissa.

Pomembno je tudi to, da Iskra več izvozi v NDR kot uvozi. Najvišjo raven tega izvoza je dosegla leta 1983, ko je dosegla kar 15 milijonov dolarjev izvoza in nekaj manj kot 9 milijonov dolarjev uvoza. Po tem letu je menjava precej padla. Zelo pomembno je, da za bodoče trženje, ki pa mora biti zbilansirano med državama v razmerju 1:1, tudi na področju elektrotehnike in elektronske dosegemo takšno razmerje. Tudi zato, ker je v interesu obeh držav, da bi se veridarie tudi na tem področju razvili, da bi prihajalo do novih kooperacij, do večje blagovne menjave, do večje odprtosti in seveda tudi do morebitnega skupnega nastopa na tretjih tržiščih znotraj in tudi zunaj SEV-a. Zato mislimo, da je izjemno pomembno tudi to, da bo moral tisti, ki bo hotel jutri povečevati izvoz, povečati tudi nakupe v NDR. Slovenija izvozi zdaj približno 32% od celotnega jugoslovanskega izvoza v NDR, uvozi pa samo za 19%. Potrebno pa bo tudi mnogo ofenzivnejše bilansiranje trženja z NDR znotraj same Slovenije. Kajti 70% blagovne menjave z NDR, to je izdelkov, ki jih naredimo v Sloveniji, opravljajo zunanje-trgovinske firme izven Slovenije. Dostikrat jih opravljajo tudi slabo in zato bi se morali v Sloveniji bolje organizirati, bolje organizirati naš nastop — izvozni in uvozni v NDR.

Leta 1986 je Jugoslavija izvozila v NDR za 330 milijonov dolarjev, uvozila pa za 383 milijonov dolarjev. Od tega je Slovenija izvozila za 104,5 in uvozila za 73,5 milijonov dolarjev. Tisto, kar je zelo pomembno, pa je to, da je blagovna menjava z NDR po letu 1983 bistveno padla, se pa je vendarle v preteklem letu izvoz spet povečal: jugoslovanski izvoz za 7% in uvoz za dobre 4%.

V zvezi z Leipziškim sejmjom bi rad še tole dejal: kdor si je pazljivo ogledal to prireditev, je lahko ugotovil, da so na tem sejmju razstavljani izredno sodobni izdelki. Elektronika in digitalizacija sta na pohodu. Možnost ima torej tisti, ki ima sodobno tehnologijo in kakovostne izdelke. Tudi iz Jugoslavije bodo lahko v prihodnje uspešno tržili z NDR samo tisti, ki gredo v korak s časom; kajti tudi dežele SEV niso več to, kar so bile, tudi one gredo zelo hitro naprej v smeri novih tehnologij, novih tokov. Kdor tega ne bo razumel, tudi v NDR ne bo mogel tržiti.

Pogovor, ki smo ga imeli na Iskrini stojnici na sejmju v Leipzigu s podpredsednikom vzhodnonemške vlade in predsednikom Mešanega komiteja za gospodarstvo in znanstveno-tehnično sodelovanje med Jugoslavijo in NDR Horstom Söllejem: ocenjujem kot zelo dober. Tovariš Sölle je spoznal, da je bila Iskra tista, ki je imela iz Jugoslavije prvo kooperacijsko pogodbo z neko vzhodnonemško firmo, spoznal, da je bila ta kooperacija za oba partnerja izredno koristna, kar je v svojem govoru potrdil tudi direktor firme EAW tovariš Jacob. Spoznal je tudi, da je bila dosežena v teh letih sodelovanja izredno visoka kakovostna raven kooperacijskega sodelovanja, mislim na tehnično raven, prepričan pa sem tudi, da je podpredsednik vlade NDR spoznal vrednost Iskrine prisotnosti v tej deželi ne samo na obstoječih temveč tudi novih področjih. Namreč, na zadnjem zasedanju meddržavnega komiteja decembra lani so sklenili, da je potrebno skrbeti za kontinuiteto blagovne menjave med SFRJ in NDR, da je treba stabilizirati te odnose in da je osnovni akcent v prihodnje treba nameniti dolgoročnim industrijskim kooperacijam. In Iskra je gotovo ena tistih firm, ki lahko to tudi doseže.

Med pogovori pa smo, seveda tovarišu Sölleju tudi povedali, kar so nam pozneje potrdili tudi predstavniki drugih slovenskih firm, ko smo se izbrali na Iskrini stojnici, da je nujno potrebno odpraviti cel kup administrativnih pregrad, ki so na obeh straneh. Gre za počasnost v dajenju soglasij, počasnost v dodeljevanju koningentov, počasnost v plačilih, itd., z eno besedo, torej vrsta administrativnih težav, ki jih moramo odpraviti, če hočemo hitreje in bolje tržiti, sodelovati.

Obiskali smo Iskro Elektroakustiko **Zaupanje v lastno**

Posodobitev tovarne, ureditev kadrovskih problemov in utrditev funkcij v poslovnem procesu so glavne usmeritve sežanske Elektroakustike — kolektiva, ki je po večletnih težavah in problemih prišel do spoznanja, da so pri svojih razvojnih perspektivah odvisni le od lastnega dela in lastnega znanja.

naraščanje obsega proizvodnje nakazuje umikanje nihanj v proizvodnji, katera so spremljala tovarno že vrsto let. Vsekakor je tudi nezanesljiv podatek, da je lani produktivnost dela narasla kar za

Elektroakustika, tovarna, ki so jo prejšnji četrtlet obiskali predstavniki SOZD Iskra, je lani poslovala pod posebnimi pogoji. Kot obliko pomoči pri vodenju tovarne so lani vpeljali ukrep družbenega varstva. Toda sanacijo tovarne so oteževali nezavidljivo finančno stanje, neorganizirana proizvodnja pa skromna kadrovska struktura in povsem izrabljena delovna oprema. Kljub omenjenim negativnim dejavnikom pa so dosegli nekatere pozitivne rezultate. Tako so povečali produktivnost dela, izboljšali tehnologijo proizvodnje in tehnološko disciplino ter organiziranost tovarne in poslovnega procesa. Ti nekateri ugodni dosežki so izhodišče, da Elektroakustika tudi letos sledi razvojnim usmeritvam, ki si jih je začrtala že v sanacijskem elaboratu tovarne. Tako so dosegli pomembne spremembe pri trženju proizvodnega programa, kot so izredno skrajšanje dobavnih rokov, oblikovanje ponudbe za trg, oz. znanega kupca, nemoteno zagotavljanje uvoznega materiala za proizvodne potrebe, izredno izboljšanje pravočasnosti naročanja domačega reprodukcijskega materiala in pa izboljšanje odnosov s kooperanti.

Tudi realizacija proizvodnje je v nenehnem porastu, saj skladno

Od ustanovitve do danes

Prvotna dejavnost obrata III. tovarne Telekomunikacije v Sežani je bila proizvodnja radijskih sprejemnikov. Tako so v obratu montirali radijske sprejemnike, predvidena pa je bila tudi proizvodnja televizijskih sprejemnikov, vendar je to matična tovarna Telekomunikacije na Pržanu zadržala zase. Tudi vsa nabava, prodaja, računovodstvo, obračunavanje osebnih dohodkov je bila v matični tovarni. Tako delovni kolektiv ni dobil objektivne slike o svojem poslovnem rezultatu in je zato zahteval osam osvojitve obrata RA v Sežani. Hoteli so obdržati proizvodnjo in ustvariti pogoje za rentabilno proizvodnjo, ker so se zavedali, da bi se z ustvarjeno izjubo ukinila proizvodnja radijskih sprejemnikov, poleg tega pa organi poslovne enote Pržan, ki so dirigirali proizvodnjo v Sežani, niso bili tako življenjsko zainteresirani za obstoj te branže. Zato se je tovarna RA v Sežani v začetku 1965 tudi osamosvojila v okviru Iskre Kranj, njena dejavnost pa je bila izdelovanje najrazličnejših tipov sprejemnikov, nekaterih le po nekaj tisoč, ali pa je celo ostalo le pri dragocenih vzorcih. Tako je neprestano me njanje tehnologije, spreminjanje traku, uvajanje delavcev v izdelavo novega sprejemnika vzelo mnogo časa in s tem denarja, uspeh pa je bil minimalen, včasih celo negativen. Iz

hude krize, v kateri je bila tovarna od leta 1966 do 1969, se je dvignila z izdelavo sprejemnika tipa Portorož, ki so ga zelo dobro prodajali, kar je pospešilo proizvodnjo in je tako tovarna imela poleg glavne dejavnosti: proizvodnje radijskih sprejemnikov tudi stransko dejavnost, ki glavno dopolnjuje:

- izdelovanje malih individualnih in serijskih transformatorjev
- izdelovanje TV stabilizatorjev,
- izdelovanje malih tuljav
- izdelovanje individualnih in serijskih ojačevalnih naprav, predojačevalcev, panelov za radijske sprejemnike, gramofone, magnetofone in kinoojačevalce, registrofoni, zvočnih omaric, stebrov in zvočnih skrinj.

To proizvodnjo smo leta 1971 odkupili od Iskre Kranj in v Sežani se je vedno več delavcev poglabilo v to dejavnost (serijske naprave) tako, da danes delavci v Sežani izdelujejo že komplicirane naprave iz te dejavnosti.

- prodaja izdelkov na drobno in opravljanje uslug.

Stranska dejavnost se je tako razvijala in z njo smo zadovoljevali lastne potrebe, naročila in tudi trg.

V začetku delovanja leta 1953 je tovarna imela 6 zaposlenih, vendar se je število delavcev hitro večalo in ob koncu 1953 jih je bilo že 44. Število zaposlenih je v prvih 10 letih hitro naraščalo — v povprečju za okrog 40 delavcev na leto. Zaradi krize, v kateri je bila tovarna od leta 1966 do 1969 se je število zaposlenih zmanjšalo za približno 100 delavcev, vendar je že naslednja leta število zaposlenih začelo počasi spet naraščati in raslo približno 10 let ter 1979 doseglo največje število zaposlenih (557) od ustanovitve do danes.

95%, kar lahko pripišejo, ta ko večjemu obsegu proizvodnje, s hkratnim zmanjševanjem števila delavcev.

Naj ob tem omenimo, da je nosilni program Elektroakustike audioinformatika, ob stranski dejavnosti transformatorjev, katerih perspektiva je le v velikoserijski proizvodnji, ki pa je trenutne razmere v tovarni ne dopuščajo.

Proizvodni program je v primerjavi z lanskim letom doživel strukturno spremembo. Z ukinitvijo

Obiska so se udeležili:

Predstavniki SOZD Iskra: predsednik KOS SOZD Iskra Avgustin Ciuha, član KPO SOZD Iskra Ivan Cvar, sekretar DPO Miloš Pavlica in predsednik aktiva Zveze borcev Tone Orožim.

Predstavniki delovne organizacije: direktor Edi Draščič, v. d. vodja proizvodnje Rajmond Renčelj, sekretar OOK Marjeta Lango, predsednik delavskega sveta Ivo Žvokelj, podpredsednik mladine Slavko Lah, predsednik sindikata Stane Budal, pomočnik direktorja Brane Marič in vodja komercialnega sektorja Miran Mozetič.

delo in znanje

širokoprotošnih izdelkov je nosilni program, kot smo omenili postala elektroakustika; transformatorska dejavnost obstaja kot vzporeden ter dopolnilni program.

Bistvena ugotovitev je, da je programna usmeritev ostala nespremenjena. S povečano produktivnostjo in boljšo organizacijo dela, s povečano tržno aktivnostjo predvsem na transformatorski dejavnosti in z uresničevanjem aktivnosti in smernic iz sanacijskega elaborata gre pripisati relativno skromne, a vendarle ugodne poslovne rezultate.

Tako se udeležba nosilnega programa tovarne audioinformatika — kar potrjuje tudi usmeritev, opredeljena v sanacijskem programu — povečuje. Sicer je trenutno ta program usmerjen na domače tržišče, ker še niso usposobljeni za prodor na zunanji trg, toda dolgoročno načrtujejo osvajanje zunanjih tržišč, saj je program audioinformatike izvozno zanimiv. Tako je sezanski delovni kolektiv s postopnim urejanjem proizvodnega procesa po programih in z

boljšo urejenostjo predpriprave proizvodnje uspel zadržati raven realizacije proizvodnje, kljub fluktuaciji delovne sile, ki že vrsto let povzroča velike težave v tovarni. Tudi po uvedbi ukrepa družbenega varstva se je fluktuacija v prvih treh mesecih nadaljevala, nato pa se je postopno ustavila. Na obisku v Sežani smo slišali, da je bilo kadrovanje potrebnih strokovnjakov oteženo iz dveh razlogov: kljub nenehni rasti osebnih dohodkov so le-ti bili v primerjavi z drugimi OZD v okolju še vedno nižji, drugi razlog za fluktuacijo pa je bil psihološki vpliv negotovosti, ki jo je tovarna zaradi dolgoletnih težav ustvarjala v okolju. Toda sedaj so se razmere v tovarni precej spremenile. Delavci Elektroakustike trdijo, da se je delovno vzdušje v tovarni bistveno izboljšalo. Iz obsega produkcije je razvidno, da ni večjih zastojev, po drugi strani pa osebni dohodki rastejo z doseženimi rezultati, kar ustvarja dobro delovno vzdušje v kolektivu. Tudi programska usmeritev tovarne je izredno zanimiva, zato upajo, da v prihod-

Ne kaj zanimivosti:

Kvalifikacijska struktura:

1. stopnja	70 delavcev
2. stopnja	80 delavcev
3. stopnja	28 delavcev
4. stopnja	80 delavcev
5. stopnja	43 delavcev
6. stopnja	9 delavcev
7. stopnja	6 delavcev

Skupaj zaposlenih

316 delavcev

Provpredno število zaposlenih v letu 1986 je bilo 335 delavcev, od tega 219 žensk in 116 moških. Fluktuacija v letu 1986 je bila 18,76%.

Elektroakustika izvozi največ transformatorjev v Italijo, Francijo in Anglijo, ojačevalne naprave pa na Kubo. Lani so izvozili za 1,3 milijonov dolarjev.

nosti ne bodo imeli večjih težav s pridobivanjem potrebnega strokovnega kadra. Na tem področju pa so si intenzivno začrtali še naslednje naloge: prestrukturiranje kadrovske strukture, skladno z zahtevami proizvodnega programa, kadrovanje vodstvenih in vodilnih delavcev, kjer obstajajo odprta vprašanja, izobraževanja strokovnjakov tehničnih ved na predvidenih segmentih in izdelava ustreznega pravilnika nagrajevanja.

Tako upajo, da bodo izboljšali tudi socialno varnost delavcev, ki je bila lani zaradi izredno neugodnih poslovnih rezultatov iz leta 1985 ogrožena, saj je velik del proizvodnih delavcev prejemal osebne dohodke v višini okrog zadržanih. Proti koncu leta se je položaj zaradi ugodnejših rezultatov nekoliko izboljšal.

V prvih mesecih letošnjega leta, ko je prenehal ukrep družbenega varstva pa se je izboljšala tudi samouprava v tovarni, saj je bila lani zaradi ukrepa le-ta precej okrnjena, predvsem na področju delovnih razmerij in disciplinskih postopkov. Kot so povedali predstavniki družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov, so sedaj na tem področju zelo aktivni. Predvsem pa dobro sodelujejo z »obnovljenim« vodstvom (ki ga

bodo v kratkem imenovali), kar pa se vsekakor odraža tudi na vzdušju samega delovnega kolektiva. Za sklepno besedo lahko rečemo, da je Elektroakustika, s tem, ko se je z letošnjim letom organizirala kot Iskrina enovita delovna organizacija, prevzela »usodo v svoje roke«. Vsekakor jih ob vseh težavah in problemih, ki se vlečejo še iz prejšnjih let, ne čakajo lahke naloge. Nedvomno se bodo ob glavnih usmeritvah — posodabljanju tovarne, konsolidaciji kadra in proizvodnih procesov — srečali še z drugimi aktivnostmi, med katerimi so tudi izpolnjevanje nalog v okviru celotnega Iskrinega kompleksa, povečanje pripadnosti in odgovornosti do Iskre, hkrati pa tudi do širšega okolja. Tu bo morala prav gotovo veliko prispevati sprememba toge miselnosti in navad, kjer bodo morale ključno vlogo odigrati družbeno-politične organizacije, vodstvo pa tudi posamezniki.

Delovni kolektiv Elektroakustike je trdno prepričan v svoje znanje in delo, katero jim bo pomagalo iz težav. Na to kaže že izboljšanje ekonomskih rezultatov v prvih mesecih letošnjega leta, hkrati pa tudi povečano zaupanje med vodstvom tovarne in kolektivom, kar pa pomeni tudi veliko odgovornost vodilnih delavcev do kolektiva.

V. Ž.

V naslednjih letih bo razvoj sežanske Iskre pretežno usmerjen v profesionalne in polprofesionalne elektroakustične naprave.

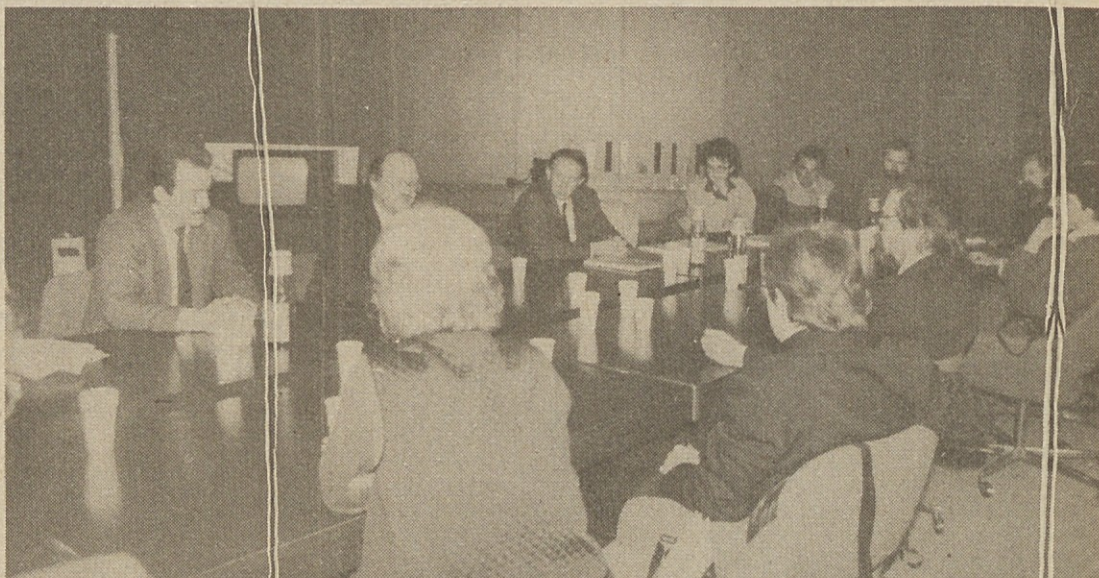

Tehnična konsultacija o zaščiti v elektroenergetiki

V dneh 11. in 12. marca je bilo v prostorih novega objekta delovne organizacije Avtomatika v Stegnah posvetovanje o zaščiti v elektroenergetiki, ki ga je v sodelovanju z Iskrino filijalo v Beogradu, pripravilo prodajno področje za energetiko v TOZD Trženje. Dvodnevnega posvetovanja se je udeležilo 22 predstavnikov elektrodistribucije Srbije.

Delovno srečanje je bilo večnamensko, tako organizatorji, kot udeleženci so ga izkoristili za poglobitev dolgaletnega sodelovanja na področju zaščite v elektroenergetiki in za obojestransko, koristno izmenjavo informacij, z željo, da bi odpravili morebitne nedoslednosti, oz. pomanjkljivosti.

V samem strokovnem delu, v katerega so se vključili tudi delavci TOZD Naprave za energetiko kot proizvajalke elektroenergetskih naprav poljubnih moči in napetosti in strokovnjaki iz TOZD Razvojnega inštituta pa je bil prvi dan namenjen predstavitvi celotnega Iskrinega programa z omenjenega področja, vključno s trendi razvoja ter ogledu proizvodnje in preizkusnega

laboratorija.

Drugi dan po ogledu Razdelilne transformatorske postaje Ajdovščina, kjer so se predstavniki srbskih elektrodistribucij hkrati lahko

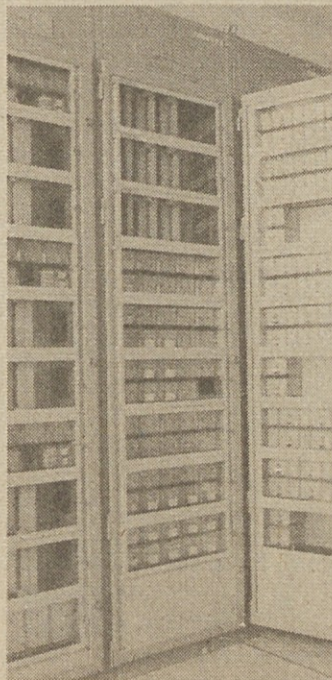
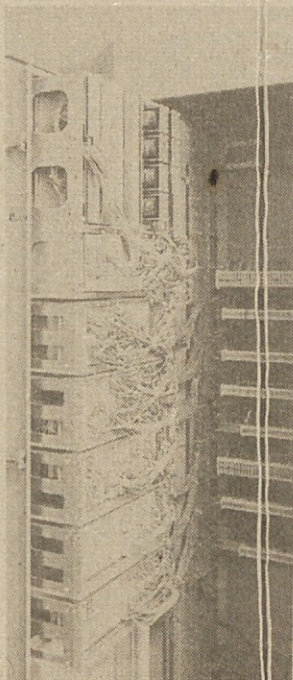
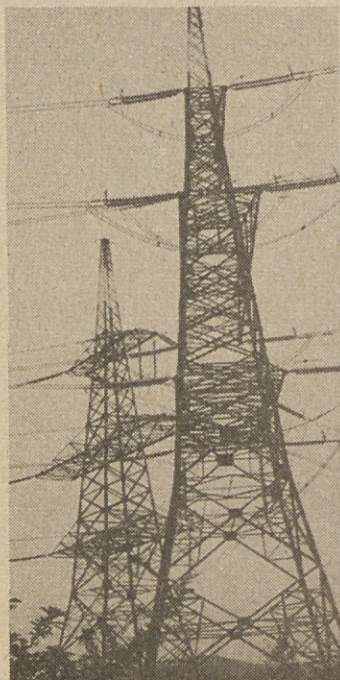
tudi seznanili z Iskrinim novim programom naprav, namensko zgrajenih prav za omenjeno razdelilno transformatorsko postajo. Ker te naprave predstavljajo no-

vost, ki jo želi Iskra plasirati tudi za potrebe srbskega elektrogospodarstva, je ogledu sledila razprava o izvedbi in možnosti za prilagoditve naprav za njihovo uporabo.

Zaključek je bil zaokrožen v ugotovitvi, da bodo delavci Avtomatike skupaj z ZEP Srbiji definirali konkretne predloge, ki naj bi jih nato srbska elektrodistribucija sprejela kot tipske rešitve za svoje omrežje.

Franc Gruden

Delavski svet in odbor za samoupravni nadzor delovne organizacije Avtomatika v novi sestavi

Z 20. rednim zasedanjem delavskega sveta delovne organizacije Avtomatika, ki je bilo 20. marca, se je iztekel mandat dosedanjim delegatom TOZD in DSSZ. Iz poročila, ki ga je na omenjeni seji podala Manja Writzl, predsednica volilne komisije

delovne organizacije o ugotavljanju izida glasovanja za izvolitev za samoupravni nadzor delovne organizacije sledi, da so bili iz TOZD in DSSZ za naslednje dvolétno mandatno obdobje izvoljeni:

DELA VSKI SVET DELOVNE ORGANIZACIJE

TOZD:

Tovarna elementov za avtomatizacijo Ljubljana

Tovarna naprav za energetiko in teleinformatiko Ljubljana

Tovarna stikalnih in zaščitnih elementov Dobropolje

Tovarna programskih stikal in relejev Makole

Tovarna avtomatskih in varilnih naprav Ljubljana

Tovarna orodij Ljubljana

Sistemi za avtomatizacijo v prometu in zaščiti Ljubljana

Trženje Ljubljana

Razvojni institut Ljubljana

Delovna skupnost za skupne zadeve Ljubljana

DELEGAT:

Jadran KOVAČ

Štefan KRANJEC
Terezija MIKULIČ
Tanja PUŠ

Marjan STERLE
Milomir BELIČ
Božidar FLEK

Marjan KOBAY
Jože SEMEN

Anton GAČNIK
Franc KLINC

Rajko LJUBIČ
Franc KOCIPER
Silva ŠURBEK
Franc ŽRJAV

Franc JEROMEN
Andrej LEVSTIK
Bojan ROZMAN
Ferdinand ŠERBEC
Janez RADMAN
Brane WEISSEISEN
Cvetka GUTNIK
Franc KLANJŠEK
Bojan RUŽIČ

Jana ZAJC
Željko CENER
Nevenka KOKELJ
Renata SKOČIR

Boris BUKOVEC
Branko PILETIČ
Matjaž VRHOVEC
Maruša JAKOPIČ
Vladimir PIRC

NAMESTNIK:

Silvo PETROVČIČ

Edvard KLINC

Rudolf PERHAJ

Franc SLATENŠEK

Branko PAPIČ
Bogdan ŽVANUT

Drago LOTRIČ

Matjaž ŠUŠTARŠIČ

Evgenija ŠKRLEC

Bojan TAVČAR

Roman KOLAR

ODBOR ZA SAMOUPRAVNI NADZOR

TOZD:

Tovarna elementov za avtomatizacijo Ljubljana

Tovarna naprav za energetiko in teleinformatiko Ljubljana

Tovarna stikalnih in zaščitnih elementov Dobropolje

Tovarna programskih stikal in relejev Makole

Tovarna avtomatskih in varilnih naprav Ljubljana

Tovarna orodij Ljubljana

Sistemi za avtomatizacijo v prometu in zaščiti

Trženje Ljubljana

Razvojni institut

Delovna skupnost za skupne zadeve Ljubljana

DELEGAT:

Bojan SEVER
Marko BRESKVAR

Janez ŠKULJ

Anton LEPEJ
Aleš ZAKRAJŠEK

Stane NOVAK

Gabrijel GUTNIK
Irena OGNJENOVIC
Radovan BAGON

Jadranka RIJAVEC

NAMESTNIK:

Tomaž MRAMOR
Peter DOMINIK

Lidija PERHAJ

Martina KOSAR
Janez PODOBNIKAR

Bojan MAJETIČ

Zvone BITENC
Zora CESTNIK
Marko MAVER

Zdenka MIKEC

Še dodatna informacija: 1. redno zasedanje delavskega sveta delovne organizacije v novi sestavi bo v torek 24. 3. 1987 ob 13. V okviru dnevnega reda bo poleg poročila o delu

delavskega sveta v preteklem mandatnem obdobju tudi konstituiranje novega, z izvolitvijo predsednika in namestnika, o čemer bomo še poročali.

Š. D.

Z znanjem in opremo v Alžirijo

Bogato tehnološko znanje, ki so si ga v TOZD HIPOT v Šentjerneju pridobili z dolgoletnimi izkušnjami v proizvodnji različnih vrst potenciometrov, postaja vedno bolj iskano tudi na zunanjih tržiščih. Pravkar so namreč podpisali pogodbo z alžirsko firmo ENIE, kateri bodo v naslednjih 16 mesecih dobavili opremo v vrednosti 1,2 milijona dolarjev, poskrbeli pa bodo tudi za prenos znanja in tehnični zagon proizvodnje.

ENIE (Enterprise Nationale de Industries Electroniques) je eden največjih alžirskih proizvajalcev elektronskih elementov, vendar pa v tehnologiji še niso dosegli tiste ravni, oz. standardov, ki bi jim omogočali plasiranje izdelkov na zahtevnih trgih. Že leta 1984 so njihovi predstavniki obiskali naše temeljne organizacije in pokazali veliko zanimanje za dosežke na področju kondenzatorjev in potenciometrov. V tistem času so sicer že imeli kupljeno ameriško licenco za tehnologijo proizvodnje potenciometrov, nikoli pa je niso uspeli v celoti osvojiti. Zatikalo se je predvsem pri izdelavi polizdelkov — up-

orovnih plasti, zato so prvi dogovori v Šentjerneju potekali v smislu nakupa trakov z naneseo uporovno plastjo.

Pozneje so Alžirci sklenili vzpostaviti celovit proizvodni proces in z razpisom mednarodnega tenderja poiskati najboljšega ponudnika za opremo in tehnologijo. Med šestimi udeleženci natečaja so izbrali prav HIPOT iz Šentjerneja, saj je njihova tehnologija na svetovni ravni in ob tem tudi najbolj združljiva z že obstoječo opremo.

Proizvodnja potenciometrov vsebuje tri osnovne operacije — proizvodnjo uporovnih plasti, ses-

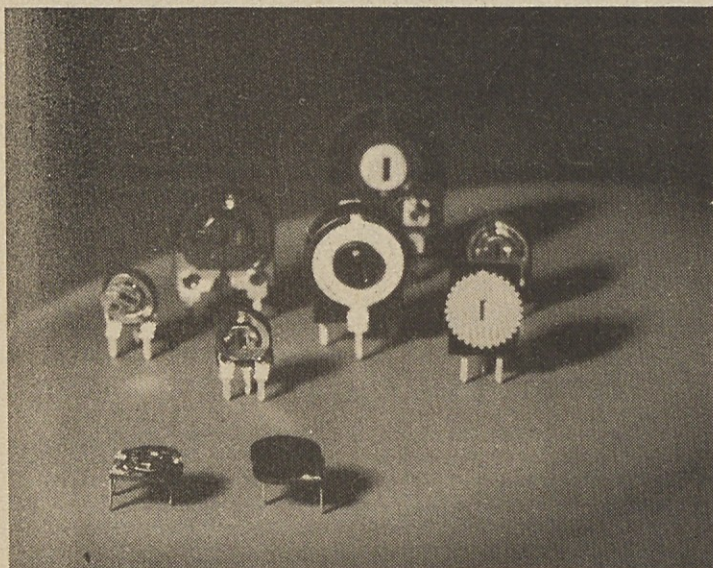

Jože Pirkovič in Jože Krašnja vodita in nadzirata celoten projekt konstrukcije opreme in prenosa znanja za firmo ENIE v Alžiru

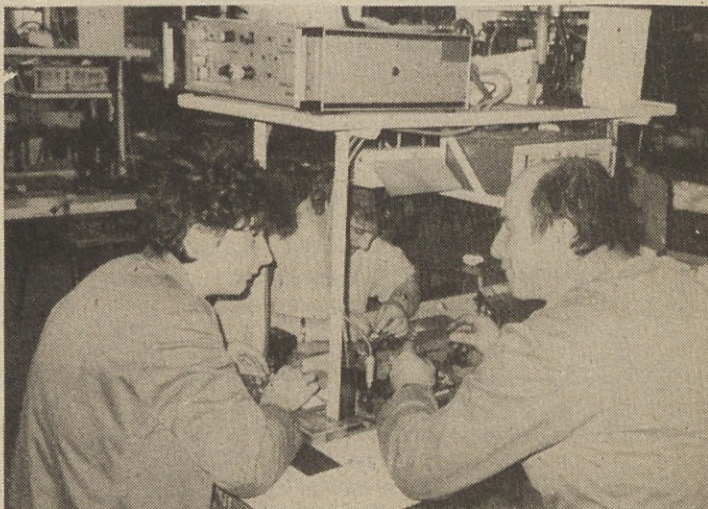
tavnih delov in montažo. Še posebno izdelava uporovnih plasti zahteva posebno, izvirno znanje, ki so si ga Šentjernejčani pridobili z dolgoletnimi izkušnjami, s stalnimi izboljšavami tehnologije in z lastno konstrukcijo strojev. O tem priča tudi naslednji podatek: še pred 15 leti je 65 delavcev dnevno izdelalo 8000 potenciometrov, danes pa 15 delavcev uspe v tem času narediti kar 200.000 teh zahtevnih izdelkov.

Pogodba, ki so jo podpisali v Alžiru obsega: specifikacijo izdel-

kov in sestavnih delov (določitev proizvodnega programa), tehnično dokumentacijo (know — how), specifikacijo celotne opreme in šolanje alžirskih strokovnjakov. Obvezali so se torej, da v dobrem letu izdelajo celotno proizvodno opremo, jo pomagajo instalirati, poskrbijo za zagon proizvodnje in usposobijo tamkajšnje delavce. V tem času bodo v Alžiru stalno prisotne ekipe naših strokovnjakov, v matični tovarni pa bodo šolali del alžirskih kadrov. Ko bo

Različni tipi potenciometrov, ki jih uporabljajo predvsem v avdiovizualnih napravah in industrijski elektroniki

HIPOT iz Šentjerneja se iz uspešnega izvoznika potenciometrov razvija tudi v iskanega izdelovalca opreme

stekla redna proizvodnja, bodo v novi tovarni izdelovali 11,7 milijonov kosov potenciometrov letno in to v enajstih različnih tipih.

V Šentjerneju že intenzivno potekajo priprave za to zahtevno nalogo in prepričani so, da z opremo in roki ne bo težav. Upajo pa, da bo sodelovanje z alžirskimi partnerji enako uspešno kot doslej. Vsekakor pa dosednji dogovori kažejo na to, da omenjena pogodba predstavlja šele začetek uveljavljanja našega znanja v tujini, saj je zanimanje za vse vrste tehnologij s področja elektronskih elementov zelo veliko, še posebno v vzhodnih državah in tretjem svetu.

I. S.

Predsedstvo KOS je na svoji seji 17. marca 1987 obravnavalo osnutek programskih smernic in jih sklenilo objaviti v glasilu Iskra. Objavljene programske smernice bodo v javni obravnavi do letne konference sindikata SOZD Iskra, ki bo 10. do 12. aprila 1987 v hotelu Delfin v Poreču.

Osnutek

PROGRAMSKE SMERNICE delovanja konference Zveze sindikatov SOZD Iskra za mandatno obdobje 1987—1988

Programske smernice delovanja Konference zveze sindikatov SOZD Iskra v mandatnem obdobju 1987—1988 izhajajo iz pobud in sprejetih dogovorov v samoupravnih organih in družbeno-političnih organizacijah na vseh ravneh organiziranosti v SOZD Iskra. Upoštevajo tudi ustavno vlogo sindikata, sprejete dokumente XI. kongresa sindikata Slovenije in program dela Republiškega sveta ZS Slovenije ter Republiškega odbora sindikata kovinske in elektro industrije.

Po posameznih področjih aktivnosti bo Konferenca zveze sindikatov SOZD Iskra s svojimi organi in v skladu s skupnimi dogovori, glavnino svojih dejavnosti na ravni SOZD Iskra posvetila v tem obdobju predvsem:

1. Samoupravna organiziranost

Samoupravna organiziranost je ena izmed osnov za uveljavljanje ustavne vloge delavca v združenem delu. Zaradi potrebe po stalnem prilagajanju samoupravne organiziranosti novim organizacijskim znanjem, prodoru novih tehnologij, spremenjenim tržnim razmeram in uvajanju novih proizvodnih programov, bomo v konferenci sindikata SOZD posebno pozornost posvetili naslednjim nalogam:

- a) sindikat bo aktivno sodeloval s strokovnimi delavci in samoupravnimi organi v procesih priprav naše interne samoupravne zakonodaje. Posebno skrb bomo posvetili široki organizaciji razprav ter usklajevanj, od vseh udeležencev pa zahtevali strpnost in kulturo sporazumevanja in dogovarjanja. Trudili se bomo na tem področju mobilizirati vse strokovne moči in zahtevati, da noben odgovorni delavec teh procesov ne bo spremljal pasivno ampak, da se bo v vseh fazah kreativno vključeval;
- b) konferenca sindikata bo sodelovala pri pripravi in hkrati organizirala razprave o osnutkih in predlogih samoupravnih splošnih aktov SOZD, ki bodo posledica reorganizacijskih procesov. Posebno pozornost pa bomo usmerili v pripravo in sprejem novega samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra;
- c) posebno skrb bomo posvetili oblikovanju in organiziranju organizacij skupnega pomena, saj se prek njih izvajajo pomembne funkcije, ki zagotavljajo uspešnost sistema SOZD in vsake TOZD posebej. Pri tem bo Konferenca sindikata SOZD izhajala iz družbenega pomena integracije za racionalno izrabo družbenih sredstev, optimalizacijo kadrov in dohodka ter zagotavljanje dolgoročne socialne varnosti naših delavcev;
- d) konferenca sindikata se bo aktivno vključevala v organizacijskih procesih v vseh DO in TOZD. Prizadevala si bo, da na ravni SOZD Iskra sprejmemo temeljne strokovne predloge in modele za tipične Iskrine delovne organizacije, kot osnove za vključevanje v programske skupnosti.

Konferenca sindikata bo odločno proti vsem stihijskim procesom, ki pomenijo kratkoročne in strokovno slabo pripravljene organizacijske rešitve in neodgovorno ravnanje z družbenimi sredstvi;

- e) konferenca sindikata bo aktivno sodelovala v prizadevanjih, da se tudi družbene dejavnosti racionalneje in učinkoviteje organizirajo;
- f) konferenca sindikata SOZD Iskra se bo aktivno vključevala v pobude za integracijske procese v širšem družbenem okolju povsod tam, kjer bodo ti procesi prinašali povečanje družbene produktivnosti, boljše izpolnjevanje stabilizacijskih ciljev družbe, učinkovitejši nastop na domačih in tujih trgih ter krepili uspešnost siste-

ma SOZD Iskra.

Poleg nalog, katere smo opredelili, bo Konferenca sindikata SOZD Iskra aktivno delovala na utrjevanju moralne, politične in materialne odgovornosti delavcev v SOZD za izpolnjevanje sprejetih samoupravnih aktov. S tem bomo uveljavili in utrjevali sistem samoupravnega sporazumevanja, kot osnovne metode medsebojnih odnosov v SOZD.

2. Družbeno-ekonomski odnosi in samoupravno planiranje

Po ocenah uveljavljanja dohodkovnih odnosov, kakor tudi sistema samoupravnega planiranja, kot osnovnega sredstva za uveljavljanje ustavnega položaja delavca pri odločanju o pogojih nadaljnjega razvoja, v SOZD Iskra še nismo dosegli ustrezne ravni. Zato bo Konferenca sindikata SOZD aktivnosti usmerjala predvsem k naslednjim nalogam:

- a) sindikat bo na vseh ravneh svoje organiziranosti spremljal izvajanje in doseganje vseh planskih zadolžitev. Zahteval bo sprotno analizo nedoseženih ciljev ter prilagajanje planov novim pogojem gospodarjenja ter uveljavljanje drsnega načina planiranja vseh subjektov znotraj SOZD.
- b) posebno pozornost bomo posvetili investicijskim programom in pri tem zahtevali pri planiranju investicij upoštevanje tudi višje ravni zadovoljevanja splošnih in družbenih potreb delavcev ter razvoj družbenega standarda delavcev v vsaki posamezni TOZD in DO ter v celotnem sistemu SOZD. Ob tem se bo Konferenca sindikata aktivno vključevala v obravnavo sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma, ki ureja združevanje sredstev razširjene reprodukcije na ravni SOZD in dosledno zahtevala opredelitev za vlaganje v prioritete programe razvoja.
- c) konferenca sindikata SOZD si bo prizadevala za uveljavljanje takšnih družbeno-ekonomskih in dohodkovnih odnosov ter meril, ki bodo omogočala ustrezne oblike organiziranosti in povezanosti na skupnih projektih znotraj SOZD in izven nje.
- d) konferenca sindikata bo posebno pozornost posvečala obravnavi periodičnih in zaključnih računov, pri čemer bomo zahtevali od strokovnih služb, da bodo gradiva za obravnavo pripravljena pravočasno, kakovostno in za delavca razumljivo. Ob oceni rezultatov gospodarjenja bomo redno podajali tudi oceno uspešnosti poslovnih delavcev. V širši družbeno-politični skupnosti pa bomo vodili akcijo, da periodične obračune uspešnosti obravnavamo 3-krat letno, oz. na 4 mesece.
- e) posebno skrb bo sindikat posvetil obravnavi poslovanja tistih TOZD in DO, ki bodo poslovale z ekonomskimi in samoupravnimi

motnjami. Nova zakonodaja je veliko bolj rigorozna na ekonomskem področju, zato bo sindikat zahteval celovite in učinkovite sanacijske programe, da pa pri tem ne bodo kršene samoupravne pravice delavcev in ogrožena njihova socialna varnost.

3. Delitev dohodka, čistega dohodka, sredstev za OD in skupno porabo

Velika neskladja, ki nastajajo v zadnjih letih na področju delitve dohodka, čistega dohodka in sredstev za OD in skupno porabo poskušajo državni organi urejati s povečanim normativnim urejanjem. Rezultat teh aktivnosti sta tudi Predloga družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje dohodkovnih odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SFRJ in SRS. Zato bi Konferenca sindikata v naslednjem mandatu posvetila največjo pozornost naslednjim nalogam:

- a) konferenca sindikata bo vztrajala, da strokovne službe sprotno spremljajo vse spremembe v zakonodaji, ki bodo vplivale na to področje v SOZD in pravočasno opozarjajo vse DO in TOZD na potrebne aktivnosti. Zavzemali se bomo zato, da bomo vse spremembe zakonov enotno in usklajeno obravnavali, do njih zavzemali skupna stališča ter jih po enotnih metodah vgrajevali v naše interne samoupravne splošne akte.
- b) konferenca sindikata SOZD bo zahtevala pripravo sistema stalnega in sprotnega, računalniško podprtega spremljanja gibanja osebnih dohodkov v SOZD. Na osnovi enotnih informacij bo sindikat redno spremljal gibanje OD in predlagal samoupravnim organom potrebne ukrepe za izenačenje osnov in meril za delitev čistega dohodka in sredstev za OD in skupno porabo.
- c) zavedajoč se, da so inventivno znanje in inventivni dosežki vsakega zaposlenega v SOZD vitalnega pomena za napredek, bo Konferenca sindikata podpirala vse aktivnosti za ustvarjanje pogojev učinkovite ustvarjalnosti ter pravičnega in stimulativnega nagrajevanja inovativnega dela. Konferenca bo tudi proučila možnosti za sprejetje enotnega sporazuma za nagrajevanje inovativnega dela, ki bi ga uporabljali v celotni SOZD.
- d) konferenca sindikata bo v sistemu dogovarjanja in sporazumevanja v družbi delovala v smeri večjega upoštevanja pozitivnih vprašanj, ki jih imamo na tem področju v Iskri, kakor tudi pri prenosu dobrih izkušenj iz drugih OZD v Iskro.

4. Kadrovska politika in izobraževanje

Ustrezno usposobljeni delavci postajajo ključni pogoj za nadaljnji razvoj. Upoštevajoč ustavno in zakonsko vlogo in obveznosti, za katere smo se v Iskri dogovorili, bo sindikalna konferenca posvetila na področju kadrovske politike in izobraževanja posebno pozornost predvsem naslednjim nalogam:

- a) konferenca sindikata bo delovala na doslednem spoštovanju osnov in meril kadrovske politike, za katere smo se dogovorili z družbenimi dogovori in s samoupravnimi sporazumi, predvsem pri vodenju kadrovske politike do vodilnih in vodstvenih delavcev.
- b) konferenca sindikata bo terjala od strokovnih služb, da razvijejo in izvajajo sistem razvoja in motivacije kadrov v Iskri, s katerim bomo sistematično spremljali vse ustvarjalne delavce in jim odpirali možnosti osebnostnega in strokovnega razvoja.
- c) konferenca sindikata bo podpirala vse oblike specialističnega izobraževanja doma in v tujini, s katerim bomo zagotavljali potrebna dodatna znanja za uspešen razvoj Iskre. V tem okviru bo še posebej podpirala delo izobraževalnega centra Iskre in ustreznih izobraževalnih služb na drugih ravneh organiziranosti.
- d) zaradi vse večjih tehnoloških sprememb, ki bodo terjale množično prešolanje in došolanje delavcev Iskre, bo sindikat podpiral vsa prizadevanja, da se potrebno šolanje čim bolj približa delavcem ter, da se ustvarijo najboljši delovni pogoji za izobraževanje ob delu in iz dela.
- e) konferenca sindikata bo stalno spremljala vse oblike DPO in samoupravnega izobraževanja ter si prizadevala, da se te oblike čimbolj izpopolnijo in postanejo zanimivejše za delavce. Konferenca bo organizirala nekatere oblike izobraževanja za sindikalne aktivnosti v Iskri, ki bodo namenjeni predvsem poenotenju metod dela sindikata.
- f) v okviru kadrovske politike bo sindikat sprotno evidentiral vse možne kandidate za posamezne DPO, samoupravne in delegatske funkcije ter aktivno deloval pri vseh volilnih postopkih v mandatnem obdobju. Sindikat bo tudi sproti spremljal družbene aktivnosti delavcev Iskre in predlagal za uspešne delavce ustrezna družbena priznanja.

5. Delegatski sistem in obveščanje

Brez ustrezne aktivnosti sindikata v delu delegacij in izboljšane sistema obveščanja ne bo pravih rezultatov v delovanju delegatskega sistema. Na osnovi analize dosedanjega dela delegacij bo konferenca

sindikata v naslednjem mandatu posvetila največ pozornosti naslednjim nalogam:

- a) konferenca sindikata bo organizirala posvetovanje o dosedanjih izkušnjah v delu delegacij, na katerem bomo sprejeli nadaljnje usmeritve za izboljšanje njihovega dela,
- b) konferenca sindikata bo aktivno sodelovala pri organizaciji Centra za obveščanje na ravni SOZD, ki bo koordiniral vse aktivnosti na področju družbenega informiranja v SOZD Iskra, kar bo bistveno prispevalo k boljši obveščenosti vseh delegatov SOZD Iskra na različnih ravneh organiziranosti,
- c) konferenca sindikata bo tudi v tem obdobju delovala na tem, da se kvalitetno izpopolni Glasilo Iskra, ki mora ostati pomemben člen v sistemu informiranja v SOZD Iskra. Poleg centralnega glasila bo sindikat zahteval, da se organizirajo ustrezne oblike samoupravnega informiranja tudi na drugih organizacijskih ravneh, da bomo zadovoljili zakonske obveznosti o samoupravnem informiranju,
- d) sindikat bo tudi naprej zahteval, da so materiali za samoupravno odločanje razumljivi, popolni in pravočasni. Zato bo podpiral vse akcije za računalniško podporo priprave gradiva, s čimer bomo zagotavljali krajše roke za pripravo gradiv in celovitejše informacije z alternativnimi predlogi.

6. Socialna politika, družbeni standard in rekreacija

Zaostrene gospodarske razmere, administrativno urejanje delitvenih razmerij in visoka stopnja inflacije, povzročajo vedno večja socialna razlikovanja. Vedno več delavcev dosega prag, ki komaj zagotavlja enostavno reprodukcijo družine, kar močno zaostčuje socialne konflikte znotraj OZD, kot tudi izven. Vse to nalaga sindikatu vedno nove naloge, okrepljeno skrb za vsakega našega delavca posebej. Zato bo konferenca sindikata posebno skrb posvetila naslednjim nalogam:

- a) konferenca sindikata SOZD bo nenehno dajala pobude za izboljšanje podatkov o socialnem položaju delavcev. Pri tem se bomo zavzemali za takšne podatke, ki nam bodo zagotavljali neposredne primerjave pri urejanju posameznih področij po OZD in omogočili tudi kar največjo stopnjo poenotenja, predvsem pri obravnavi invalidnih delavcev, prehrane med delom, zdravstvene preventive, izostankov z dela, urejanje stanovanjskih problemov itd,
- b) konferenca sindikata bo skupaj s strokovnimi službami organizirala tematsko posvetovanje o socialnem položaju delavca v SOZD Iskra, na katerem bi predvsem izmenjali izkušnje in znanja pri razreševanju te problematike in se dogovorili za poenoten razvoj

družbenega standarda v SOZD ter ugotovili možnost solidarnosti na tem področju med OZD v Iskri,

- c) konferenca sindikata bo sprožila pobudo in aktivno sodelovala pri pripravi analize o oblikah ter obsegu izvajanja aktivnega oddiha delavcev v SOZD Iskra. Ob tem bomo tudi ugotovili možnosti, kako poživiti to dejavnost, saj se znotraj SOZD povečuje interes za letovanje in vse oblike aktivnega oddiha v zmogljivostih OZD,
- d) konferenca sindikata bo tudi v prihodnje organizirala tradicionalna športno—manifestativna srečanja na ravni SOZD, kot tudi pospeševala srečanja in sodelovanja s sorodnimi OZD,
- e) konferenca sindikata SOZD bo podpirala vse pobude, da se na ravni DO v to področje dela vključi več strokovnega profesionalnega znanja, saj bomo le tako dosledneje in učinkoviteje razreševali vprašanja socialne politike, družbenega standarda in rekreacije med delom.

7. Ljudska obramba in družbena samozaščita

Večina nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite se mora odvijati na ravni TOZD in DO. V tem obdobju bo Konferenca sindikata SOZD delovala predvsem na naslednjih področjih:

- a) konferenca sindikata SOZD bo nenehno spremljala, ali v vseh sredinah redno preverjajo varnostno-politično stanje v TOZD in DO ter analizirajo naloge družbeno-političnih organizacij na področju varnostne kulture delavcev. Varnostno-politične ocene morajo v vseh organizacijah ocenjevati vsaj dvakrat letno,
- b) konferenca sindikata SOZD bo vsaj enkrat letno obravnavala varnostno oceno SOZD in opredelila naloge sindikata na tem področju,
- c) konferenca sindikata SOZD bo dajala pobude, da bodo delavci redno na vseh ravneh seznanjeni in vključeni v usposabljanje za izvrševanje koncepta splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Zato bo stalno opozarjala OOS in SK DO, da spremljajo kadrovske zasedbe v organih SLO in DZ,
- d) konferenca sindikata SOZD bo delovala v smeri, da vse OOS in SK DO pripravijo lastne načrte za delovanje sindikata v zaostrenih varnostnih razmerah, razreševanju konfliktnih situacij v DO in TOZD ter ukrepanju OO sindikata v teh razmerah.

8. Ostale naloge

- a) konferenca sindikata se bo aktivno vključila v razprave o spremembah Zakona o združenem delu in Ustave SFRJ in SRS. Po sprejetih

spremembah bo konferenca zahtevala, da se spremembe čimprej uveljavijo tudi v samoupravnih aktih Iskre,

- b) kot najpomembnejšo in učinkovito obliko sodelovanja, informiranja in povezovanja bo Konferenca sindikata SOZD nadaljevala z delovnimi obiski v TOZD in DO, ker so se pokazali kot pomembna oblika izmenjave izkušenj pri preseganju forumskega dela pri sindikalnem delu,
- c) poleg lastnega povečanega sodelovanja v SOZD, bomo v tem obdobju okrepili tudi sodelovanje s sindikalnimi organizacijami sorodnih DO in SOZD v Jugoslaviji. Cilj takega sodelovanja bo krepitev vezi v reproverigi in učinkovitejše nastopanje na mednarodnih trgih,
- d) uspešno sodelovanje z ostalimi družbeno-političnimi organizacijami in samoupravnimi organi v SOZD Iskra bo tudi v prihodnje temeljna usmeritev Konference sindikata SOZD Iskra.

Ta program predstavlja delovni okvir za delovanje Konference sindikata SOZD Iskra in njenih delovnih teles v prihodnjem mandatnem obdobju. Delo in samoupravna aktivnost pa bosta zahtevala od sindikata še vrsto akcij, ki jih ni mogoče naprej predvideti. Tudi spremenjen način dela sindikata v SOZD mora prinesiti nove kvalitetne premike pri akcijski povezanosti in aktivnosti sindikata v celotnem sistemu. Zato morajo vsi organi Konference sindikata SOZD v roku 2 (dveh) mesecev pripraviti svoje delovne načrte.

Skrb za razvoj novih in izboljšavo obstoječih izdelkov

Magister tehniških ved Anton Tomaževič sodi med vodilne razvijalce v naši delovni organizaciji Industriji za ročna orodja v Kranju. Rodil se je pred dvainštiridesetimi leti v Besnici pri Kranju, končal strojno fakulteto v Ljubljani in bil štipendist kranjskega IKOS, kjer je po diplomi tudi začel svojo inženirsko pot. Od tam je potem 1972. leta prešel v ERO, kjer dela danes kot konstruktor in razvijalec.

Ko smo ga povprašali, kako bi natančneje opredelil svoje delovno mesto, je odvrnil, da sodi v ekipo vodij projektov, ki skrbijo za razvoj novih in izboljšavo dosedanjih izdelkov. »In ker smo pač majhna tvrdka, opravljam tudi funkcijo glavnega raziskovalca,« je pripomnil.

Na prvo vprašanje, kako poteka pri njih razvoj novih izdelkov, je odvrnil:

»Za takšen razvoj pravzaprav nimamo natančno določene formule. Smo namreč timsko organizirani v okviru razvoja v skupini vodij projektov, od katerih naj bi bil vsak izmed nas zadolžen za določeno programsko področje, kamor so seveda vključeni tudi naši sodelavci, ki delajo v Ljubljani. Sam zdaj delam predvsem na lesnem programu naših strojev, prej pa sem se ukvarjal z udarnimi vrtniki in kladi.«

In kakšna je videti vaša razvojna ekipa, ali tim?

»Vsak naš razvojni tim šteje povprečno pet sodelavcev, poleg vodje tima so tu še sodelavci iz razvoja kot posamični člani ter pomožni člani tima iz interne kontrole, servisa in drugih služb, dalje so tu še sodelavci iz sektorja tehnologije, kvalitete in nabave. Tako lahko rečem, da smo v takšni timski zasedbi v zadnjih letih zelo uspešno in ustvarjalno delali.«

Ali bi lahko na konkretnem primeru obodne žage (PZ 55) podrobneje povedali, kako je potekalo vaše timsko delo za omenjeni proizvod?

»Ideja za obodno žago je terjala predvsem tako imenovano »hobby« izvedbo tega artikla za domačo rabo. Naše delo se je začelo z zahtevo po čim hitrejši uvedbi omenjenega izdelka v proizvodnjo. Na začetku smo imeli o tem izdelku samo grobo informacijo in sprva ni bilo konkretnjših določil in zahtev po tem izdelku, kar nam

je seveda zelo omejevalo samo izvedbo, ker bi takšen izdelek lahko že zastarel takrat, ko bi bil pripravljen za trg. Vendar smo imeli že takrat v našem timu sodelavca iz vodstva naše delovne organizacije kot koordinatorja naše dejavnosti v okviru DO.

S projektom obodne žage smo začeli avgusta 1983. leta in do takrat je bilo že izdelanih nekaj analiz o novem izdelku, vendar pa še ni prišlo do dokončne odločitve za začetek procesa projektiranja novega izdelka, čeprav je bil tudi dizajn zanj že zasnovan. Resno sem konstrukcijsko delo za obodno žago začel kar sam, pozneje pa sem dobil še druge sodelavce pri tem projektu. Leto dni je trajalo, da smo konstrukcijo izdelka pripeljali tako daleč, da smo lahko naročili vsa glavna orodja, ki so jih za nas izdelali v Italiji. Februarja 1985 smo tako dobili ustrezne dele, pri čemer smo se držali načela totalnega pristopa k izdelku, to pa je pomenilo, da nismo izdelovali prototipov izdelkov. Kajti prav zaradi same narave izdelka se pri bolj produktivnem delu tehnološkega prototipa skoraj ne da narediti. Možno je testiranje posameznih faz, natančnega obnašanja posameznih sestavnih delov pa ni mogoče preizkusiti in preveriti, dokler niso narejeni na že zamišljeni način. Zato mora biti ves proces konstruiranja zelo natančen in tako je mrežno načrtovanje postalo naša praksa, tako da smo z opredelitvijo stopenj rizika v posameznih razvojnih fazah preprečili spodrsrljaje na ta način, da smo za bolj rizične faze predvideli alternativne, zanesljivejše rešitve.

Pri obodni žagi smo imeli težave z roki za izdelavo potrebnih orodij. Za izdelavo orodij je namreč potrebna veliko večja količina dokumentacije, pri čemer seveda prihaja tudi do več napak kakor pa če bi imeli izdelan najprej prototip novega izdelka. Kljub temu pa je

naš zgoraj omenjeni način dela, oz. projektiranje vendarle boljše, seveda če je zadosti smotno zastavljeno, ker zelo skrajšuje čas nastanka in uvajanja v proizvodnjo novega izdelka in to seveda tudi precej poceni celoten proces.

Naj še dodam, da smo pri izdelavi, oz. načrtovanju sestavnih delov novega izdelka že uporabljali računalnik, kar prvič zelo poveča zanesljivost dokumentacije, drugič pa omogoča kvalitetnejšo konstrukcijo pripravljanja ustreznega orodja, ker nam ta način nudi več informacij za določene funkcionalne sklope, katerih delovanje je mogoče na računalniku simulirati, kar omogoča večjo verjetnost uspešnega delovanja zamišljenega izdelka.

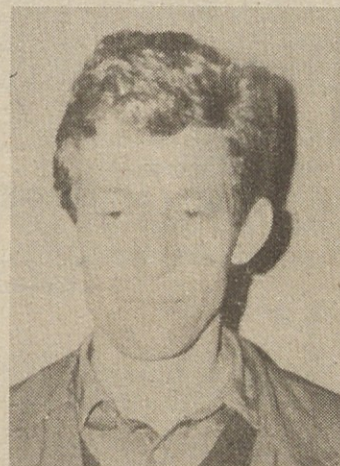
V tem okviru, to moram še posebej poudariti, smo tudi našli precej uspešno in originalno rešitev vrtnega dela obodne žage, da smo jo potem lahko tudi patentirali doma in v Nemčiji. Pri tem moram poudariti, da Iskra skrbi za industrijsko lastnino in nam je tako omogočila in veliko pripomogla k uveljavitvi našega patenta. S patentiranjem pa smo seveda hoteli preprečiti, da bi drugi uporabljali naš patent, ki je cenejši, a zato po kvaliteti nič slabši od dosedanjih rešitev v svetu.

S poskusno proizvodnjo obodne žage smo začeli maja 1985. leta in za tržišče pripravili prvo serijo že septembra istega leta. Dokumentacija zanj pa je dobila dokončno obliko decembra 1985. leta.

Za ta izdelek lahko rečem, da se je dobro izkazal, da nanj ni bilo resnejših pripomb, žal pa ga izdelujemo v premajhnih serijah.«

In kaj bi za konec lahko dejali o razvojnem delu nasploh?

»Predvsem je razvoj danes izključno možen samo s timskim delom. Vendar je pri nas organizacija timskega dela še vedno trd

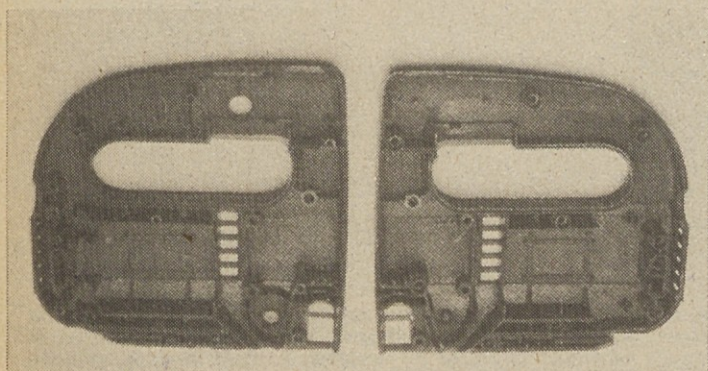
Mag. Anton Tomaževič

oreh, pri čemer imamo veliko težav, predvsem zaradi tradicionalizma v starem smislu besede, ki je prava coka za timsko, moderno razvojno-raziskovalno delo. Naše druge službe v DO (in to ne velja samo za nas) se čutijo še vedno preveč avtonomne, kar je v nasprotju s timskim delom, brez katerega obvladovanje visokih tehnologij danes sploh ni niti uspešno niti produktivno.

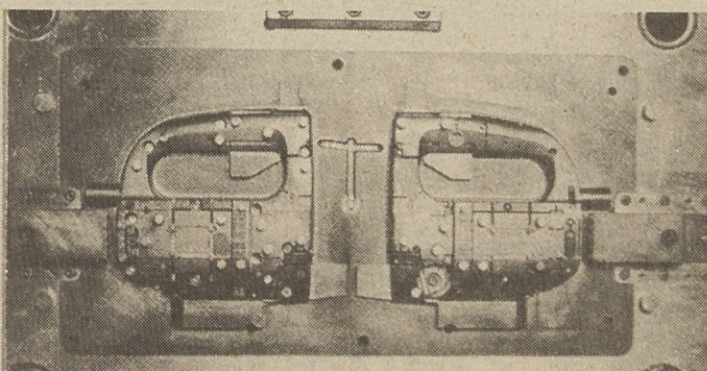
Tako mora snovalec novih izdelkov imeti že na samem začetku svojega dela veliko podatkov, tudi o trženju in marketingu, da bi se lahko sploh odločil, kaj naj začne snovati. Primanjkuje nam tudi ustreznega kader, ki bi te zadeve lahko uspešno vodil. V glavnem se vsega tega še učimo, sicer pa je sleherni razvoj odvisen od posameznega proizvodnega programa in kako leta prihaja v hišo.

Sem pa optimist, saj bi sicer ne vztrajal v svojem konstruktorskem delu. Pri tem me strokovne ambicije vsekakor ženejo naprej, sem pač človek, ki se grebe v tem smislu naprej. Sicer pa, spodrsrljaji, ki se zagotovo dogajajo med delom in ustvarjanjem, ti nikakor ne smejo vzeti poguma in volje, drugače sploh ni napredka,« je zaključil naš razgovor mag. Anton Tomaževič.

D. Ž.

Lupina za PZ 55

Orodje za lupino PZ 55

Auszeichnung

TAMPOTISK
Semi-automatic electropneumatic
tampon printing machine

Dieses Produkt
wurde von einer
internationalen Jury
für die Ausstellung

Die gute Industrieform

auf der
Hannover-Messe
ausgezeichnet.

Hannover, im März 1987
Der Vorstand

Sepp D. Heckmann

Ernst Josef Auer

Ernst Josef Auer

Mednarodno priznanje našemu
industrijskemu oblikovanju

Iskra Kibernetika je letos prejela
kar dve priznanji za dobro indust-
rijsko obliko: za napravo za ti-
skanje s tamponom in za družino
novih plastičnih okrovov.

Good industrial
design

**Izdelki
Iskre Kibernetike
na razstavi
»if« v Hannovru**

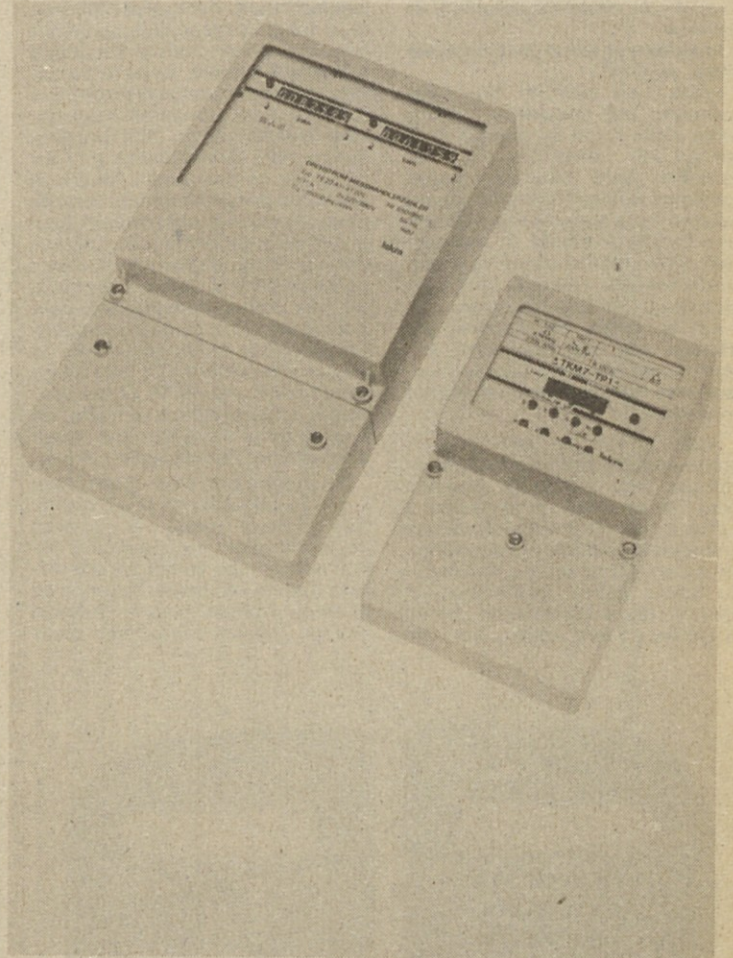
Zanimivost vsakoletnega aprilskega sejma v Hannovru je tudi razstava industrijskega oblikovanja Industrieform. Najboljše ekspozate ocenjuje in izbira mednarodna strokovna žirija. Iskra Kibernetika je letos prejela za dobro industrijsko obliko kar dve priznanji: za napravo za tiskanje s tamponom in za plastične okrove, namenjene za elektronski program Tovarne števec.

Napravo za tiskanje s tamponom tampotisk TT 100 sta oblikovala **Ljuben Klotnik**, vodja industrijskega oblikovanja v Iskri Kibernetiki in sooblikovalec **Bojan de Reya** iz Iskre Telematike. Stroj je bil izdelan v TOZD Orodjarna, ki se uspešno uveljavlja z izdelavo profesionalnih naprav in avtomatov. Posebnost nove naprave je modulna zgradba v sodobni izvedbi z elektronskim krmiljenjem. Oblikovalca pa sta poskrbela tudi za sodobno vizualno podobo. Vsi elementi za posluže-

vanje so pregledno razporejeni na čelni plošči.

Drugo priznanje za dobro industrijsko obliko je žirija namenila novim plastičnim okrovom. Stari kovinski in bakelitni okrovi za števec električne energije niso ustrezali elektronskim izvedbam, ki jih izdeluje Tovarna števec.

Zasnova novih plastičnih okrovov je rezultat skupnega dela oddelka za industrijsko oblikovanje v Razvojno-tehnoškem centru in konstrukcije v Tovarni števec.

Nova izvedba okrovov je prilagojena zahtevam elektronskega programa Tovarne števec. V večjem je elektronski števec električne energije, ki omogoča minimalen pogrešek pri merjenju. V manjši okrov je vgrajena digitalna stikalna ura v sodobni izvedbi z mikroprocesorjem.

**Good industrial
design**

cev. Nosilci naloge so bili oblikovalec **Ljuben Klotčnik** in konstrukterja **Jože Šifkovič** in **Milan Vrbica**. Veliko zaslug ima tudi TOZD Orođarna, ki je v izjemno kratkem času izdelala kvalitetna orodja za brizganje plastike.

Nova izvedba okrova je prilagojena specifičnim zahtevam gradnje elektronskih naprav in ustreza tudi našim in nemškim standardom. Izdelava sodobno oblikovanega in funkcionalnega izdelka z obstoječo tehnologijo ni enostavna naloga. Rešljiva je predvsem v organizaciji, ki zna združevati in usklajevati usvarjalnost posameznih strokovnjakov. Iskri Kibernetiki je to uspelo. Pred leti je prejela priznanji »if« za novi ISKRASCOPE LCD in ultrazvočni defektoskop UDP-1, letošnji priznanji samo potrjujeta izredne dosežke Iskrinega industrijskega oblikovanja. Za značilnosti dinamičnih procesov v industrijskem oblikovanju se poleg trgovine in poslovnega sveta vse bolj zanimajo tudi kupci. Razstavo Dobra industrijska oblika na hannovrskem sejmu vsako leto obišče več sto tisoč ljudi, nagrajeni izdelki so predstavljeni tudi v barvnem katalogu z visoko naklado.

Žirija »if« od leta 1983 podeljuje nagrade tudi podjetjem ki so bila uspešna pri vizualnem oblikovanju in izgradnji svojega dobrega imena v svetu. Prepričanje o nujnosti vključevanja oblikovanja v razvojne procese običajno vpliva tudi na ekonomski uspeh firme. Priznanja za dobro

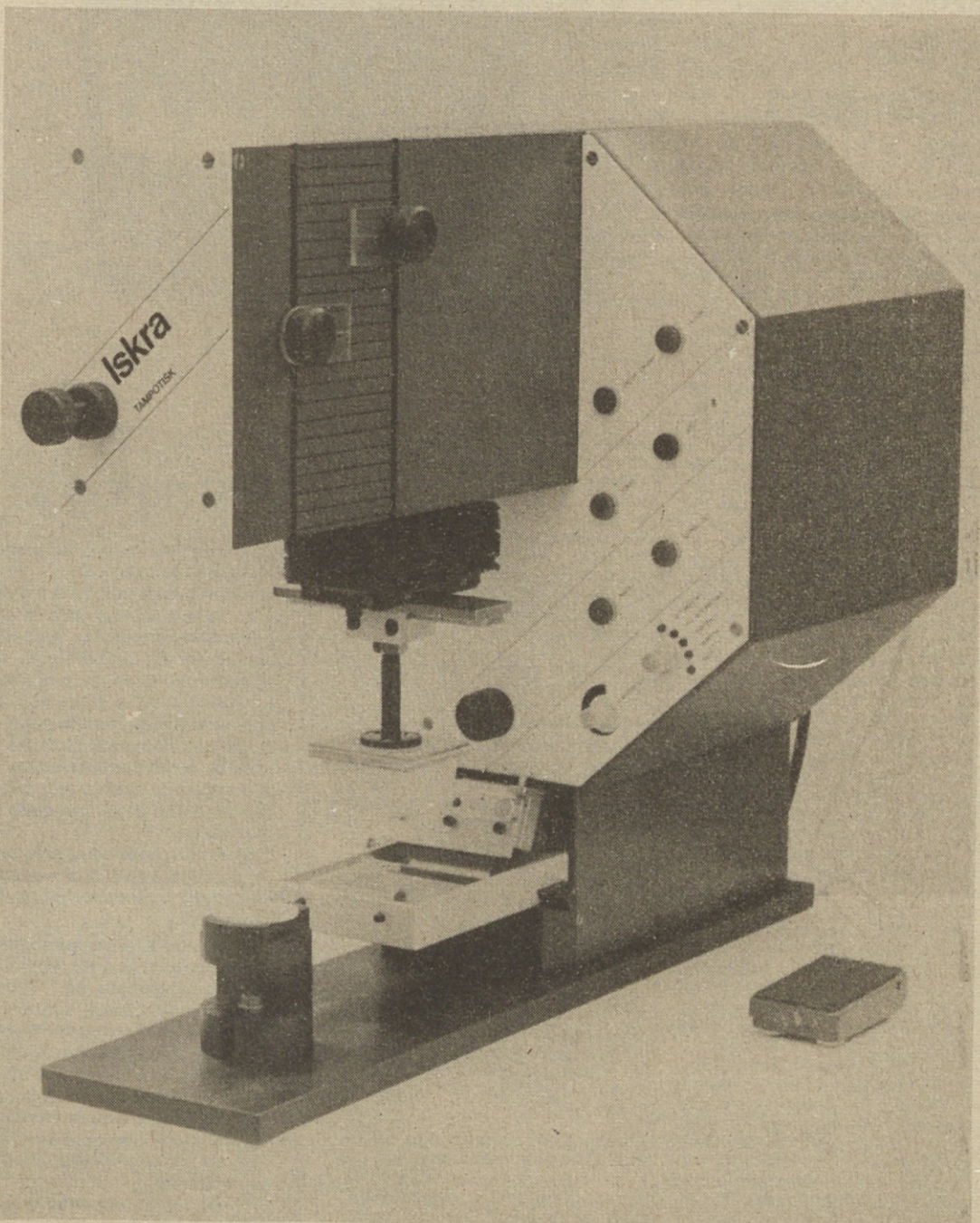
industrijsko obliko »if« lahko podjetja uporabijo tudi kot svojevrstno reklamo na trgu.

Stalno inoviranje proizvodnje ob sodobnemu oblikovanju daje Iskri Kiberne-

tiki potrebni image. Upoštevati pa moramo, da je oblika izdelkov odvisna tudi od tehnološkega napredka, družbenega razvoja, gospodarskem položaja in tudi od razvoja umetnosti, ar-

hitekture ter oblikovanja. Kljub nekaterim težavam v poslovanju, se lahko pohvalimo s povsem enakovrednimi dosežki celo v razvitem svetu.

Alojz Boc

Profesionalna naprava za tiskanje s tamponom TAMPOTISK TT 100 je namenjena za natančno tiskanje na polizdelke in gotove izdelke.

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Rudi Jančar

IEV je kazal veliko življenjsko silo

Kolektiv IEV je kazal vedno veliko življenjsko silo. Sčasoma so se mu pridružili novi sodelavci, s katerimi smo dopolnjevali našo organizacijsko shemo. S tem so rasli tudi naši rezultati, ki so nujno terjali svojo realizacijo v proizvodnji. Redna kapitalna graditev je daleč zaostajala za razvojnim delom inštituta. Zopet nam je priskočil na pomoč Boris Kidrič, ki nam je dal sicer skromna, toda svobodna sredstva, s katerimi smo začeli z izgradnjo obratov v Semiču in Šentjernej. Porajale se nove težave zaradi oddaljenosti obratov, ki jih je bilo treba reševati skupaj z razvijalci. Večkrat je prišlo do trenja med ljudmi in različnimi gledanji na izbiro poti, toda nikdar ne v zvezi s ciljem, ki jim je bil vsem skupen. Prepričan sem, da je tehnična in gospodarska konsolidacija ter še posebej gospodarsko politični pomen naše politike formiranja obratov na podeželju daleč odtehtala že kaj kmalu naše takratne težave. V istem času smo postavili tudi barake na dvorišču novega inštituta. Vse to je bilo v glavnem končano v teku enega leta. Posebej moram poudariti požrtvovalnost nekaterih naših tovarišev, ki so pri tem osebno pomagali in skoraj sami zgradili malo oddajno hišico takratnega laboratorija inž. Žurana.

Če bi na kratko pogledali rezultate tehničnega dela v tistem obdobju, je še danes zelo težko dati prednost kateremukoli oddelku, saj so skoraj vsi oddelki morali, vsak na svojem področju, orati ledino.

Brez dvoma je bila naša linija — dati več poudarka razvoju sestavnih delov — gospodarsko utemeljena. Glavni delež pri takratnem razvoju je imel naš kemični laboratorij pod vodstvom inž. Šlokana. Imena njegovih sodelavcev kot Klanjšček, Žega, Štajer, Čepelnik, Dular so tesno povezana z njihovimi rezultati, kot so bili to elektroliti, upori, feriti, keramični

kondenzatorji in niz drugih, navidezno malenkostnih uspehov. Električni oddelak pa je pripravil takrat proizvodnjo potenciometrov, medtem ko je proizvodnja permanentnih potenciometrov že stekla poprej.

Naslednji oddelak, ki je doživel pravo lep uspeh, je bil oddelak instrumentov inž. Jenka. Z njemu lastno vztrajnostjo in temeljitostjo je skupaj s svojimi dobrimi sodelavci izpilil naše izdelke glede kva-

litete in videz kakovosti se je lahko meril takrat tudi z inozemskimi proizvodi. Treba je pripomniti, da je bilo to eno najdelikatnejših področij, ki je kasneje za razvoj programa industrijske elektronike še bolj pridobilo na važnosti. Oddelak žičnih vez, ki sta ga tvorili v glavnem laboratorijski skupini Kurnaverja in inž. Petriča, sta svoje delo že takrat realizirala v proizvodnji. Brez dvoma je bila s proizvodnega in razvojnega stališča

tečajev. Poleg kratkovalovne grupe je dozoroval nov proizvodni program tudi v obeh skupinah UKVM in UKVE.

Svojevrstno zgodovino je imela skupina 4-kanalne telefonije, to je našega veterana, ki je bila prav toliko stara kot IEV. Seveda je v tem obdobju nastala že druga verzija, ki smo jo takrat prikazali tudi na razstavi. To je bila aparatura, ob kateri je dr. Schmid vzgojil del našega kadra. Ob njej so začeli svoj vzpon sodelavci Somrak, Jančar Jaka, Zajc, Šorn, Ignjatov, pozneje se jim je še pridružil naš Peternel.

Laboratorijska skupina inž. Vidmarja za radijske sprejemnike je preživljala podobne težave kot skupina elementov pod vodstvom Grahka. Relativno skromno opremo so imeli, toda še skromnejši sestav kadra. Skoro ironija je bila, da je omenjeni oddelak, ki bi naj bil za podjetje takrat najvažnejši, kadrovsko zapostavljen. Kljub vsemu temu smo imeli od tega oddelka takrat dokaj velike finančne koristi, kar nas je morda nekoliko zapejalo stran v škodo razvoja.

S tem, ko sta obe skupini UKVM in UKVD prestopila prag čistega laboratorijskega dela in svoje aparature razvile do stanja, ki je bilo kmalu zrelo za serijsko proizvodnjo, se je perspektiva obeh skupin znatno razširila. Načrtovanje zvez za najrazličnejše potrebe javne službe je tako moralo preiti v sestavni del delovnega programa IEV. Poseben pomen je imela tudi dejavnost UKVM grupe za radio-difuzno službo s konstrukcijo frekvenčno moduliranih oddajnikov. S tem smo ustvarili novo proizvodno področje za IEV.

gledano ETI ena najtežjih nalog in slučaj je hotel, da je moralo naše podjetje s sila skromnim tehničnim kadrom začeti svojo proizvodno pot prav z njo. Tehnični problemi, ki so nastajali ves čas proizvodnje omenjene aparature, so bili v glavnem odpravljeni, treba pa je bilo rešiti in izboljšati komercialno plat okrog nabave kvalitetnega materiala.

Aparature poštnega oddelka inž. Petriča so imele lažjo pot, kjer je bila tehnična stran pravočasno rešena in tudi v proizvodnji ni predstavljala takrat posebnega problema. Izkušnje, ki jih je IEV pri tej proizvodnji le-teh dobil so bile dragocene in so pokazale, da je bila preciznost in vestnost najosnovnejša zahteva za kvalitetno proizvodnjo. Delo teh dveh oddelkov se je v bodoče razširilo in prevzelo obsežen program razvoja novih aparatov, ki so posegale tudi v druga področja uporabe in ne le za PTT, oziroma za elektrogospodarstvo.

Laboratorijska skupina inž. Presečnika je zaključila zadnje priprave za vse vrste proizvodnje stabilizatorjev in pripravljala nov izdelek — to je translatorje. Stabilizatorji so predstavljali takrat za nas važen finančni vir.

Laboratorij za brezžične zveze, katerega skupinski vodje so bili inž. Pipan, Jaka Jančar in inž. Žuran, je pokazal določene uspehe, ki so pa bili okrnjeni zaradi hude finančne situacije, ki je nastala takrat po silnem dvigu deviznih

Kronologija razvoja IEV

14. Iz izpiska iz registra gospodarskih organizacij pri Okrožnem sodišču v Ljubljani z dne 24. 11. 1961 III. R 380/61 je razvidno, da je predmet poslovanja Tovarne za elektrovezve:

a) nabava, proizvodnja in razvoj ter prodaja telekomunikacijskih naprav iz sredstev, industrijskih visokofrekvenčnih naprav za induktivno in kapacitivno segrevanje, proizvodnja in razvoj visokofrekvenčnih in nizkofrekvenčnih naprav in aparatov za brezžične in žične zveze za prenos in sprejem signalov, proizvodnja ostalih elektronskih naprav in merilnih instrumentov, izdelava opreme za vakuumsko tehniko, izdelava proizvodov iz keramike in šamota, proizvodnja kemičnih izdelkov za potrebe elektrotehnike in elektronike, proizvodnja žarnic ter projektiranje in izdelava javnih in specialnih instalacij iz področja telekomunikacij in elektronike,

b) Proizvodnja pomožnih in kontrolnih naprav ter aparatov.

c) Servisna služba za montažno vzdrževanje in popravilo naprav in aparatov ter izvrševanje ostalih uslug, zlasti raziskave in izdelave projektov.

15. Na podlagi sklepa skupščine podjetja Iskra-Kranj z dne 28. 6. 1962 so se iz sestave Iskra-Kranj, Tovarne za elektrovezve v Ljubljani z veljavnostjo od 1. 7. 1962 osamosvojili sledeči obrati:

Tovarna elektronskih naprav v Ljubljani,
Tovarna elektronskih merilnih instrumentov Horjul in
Tovarna kondenzatorjev Semič.

Tovarna za elektrovezve Ljubljana pa se je preimenovala v Tovarno elementov za elektroniko v Ljubljani.

Enota ima naslednje samostojne pravice:

a) da sama ugotavlja svoj dohodek in ima svoj zaključni račun,
b) da sklepa pogodbe o nabavi tistega materiala, ki je specifičen za proizvodnjo,

c) da sklepa pogodbe o uslugah, ki spadajo v njen poslovni predmet.

Lastovo – otok nasprotij

Še sreča, da je Bell pred desetletji izumil napravico, ki ji pravimo telefon, in da sem pred nekaj minutami lahko poklical Turistično društvo na Lastovu. Osnutek potopisa s tega otoka se mi je zdel namreč le nekoliko prehud, preveč kritizerski, da pa ne bi mlatil samo z nekimi osebnimi občutki, sem želel pač potrditev tistih, ki so za to, kar se dogaja na Lastovu, odgovorni. Odgovorni — po jugoslovansko.

Žal se je izkazalo, da osnutek le ni tako hud in da se napak še kako zavedajo tudi v tamkajšnjem turističnem društvu. Zakaj gre?

Kot je znano, imamo na otok vstop samo Jugoslovani. Sprva je prišlo morda to vseč, češ, zaupajo mi, da ne bom čekal o tem in onem, ali, na primer, ne bo mi treba gledati kakšnih tujcev, itd., pozneje pa, ko vidiš, da je turizem na Lastovu povsem na psu, se začneš spraševati, če se nismo na Jadranu morda lotili turizma samo zaradi tistih — tujcev...

Za Jugoslovane ga na Lastovu skoraj ni. Pač je. Na otoku sta dva »napol« divja kampa, oddajajo tudi nekaj turističnih sob, razred zase, in to vrhunski, pa je hotel Solitudo. Pred njim pa kapo dol.

Ob prihodu trajekta v Ubli smo ga polomili že takoj na začetku. Kajak in kanu na avtu ter ljubljanska registracija so pač na-

redili svoje: »Ja, kaj pa ti tu. Nisi govoril, da boš šel na Taro?« Nekako tako me je pozdravil veslaški prijatelj, diplomirani arheolog. Zdaj je brez službe, ker nima »ustrezne« izobrazbe za učitelja...

Svetoval mi je bližnji kamp »Prijatelji«, nedaleč od Ublija, toda kaj, ko je obveljala

informacija, da sta pač Lučica in kamp Mihovila »nekaj najlepšega na svetu«.

Že morda, toda pred desetimi, dvajsetimi leti, morda za deset, največ petnajst šotorov in ne petdeset; že morda, če bi imel kamp sanitarije in vodo. Tako pa si lahko ponoči srečen — tudi elektrike in torej luči ni v kampu — če se ti sosed ne polula direktno na šotor, ampak decimeter stran. To, da imajo muhe v Mihovili čez poletje rajanje, verjetno ni potrebno posebej omenjati. Ko sem te dni v Delu prebral, da je na Lastovu zapadlo 10 cm snega, sem se kar razveselil, bo pač prekril in odplaknil to, kar sicer »spravljamo« v stranišče. Pa kaže, da ne bo nič iz tega — izredno prijazna uslužbenka Turističnega društva mi je zatrdila, da je res snežilo, da pa ga ni zapadlo niti centimeter. »Novinari uvijek nešto naduvaju,« je bil njen komentar...

Kamp Prijatelji je nekoliko boljši kot Mihovila. Toda tudi tam so na psu s sanitarijami, vode ni, prostora za šotore pa je dosti več in so zato možnosti za »nočno škropljenje« po šotoru nekaj manjše. Muhe pa pikajo tudi tam.

Toda kljub vsemu, kljub tema dvema kvazi-kampoma in strahotni nezainteresiranosti domačinov, je Lastovo — arhipelag 54 otokov in otočkov — prečudovit.

(Se nadaljuje)

Varstvo pri delu

O mikroelektroniki v zadnjem času vedno več pišejo tudi o senčnih straneh te hitro se razvijajoče tehnologije. Poleg informacij o vse večji gostoti vezij, o vse večji funkcionalnosti in vse učinkovitejši uporabi, se vse bolj srečujemo z informacijami o težavah in problemih, ki spremljajo to mlado visoko tehnologijo.

Mikroelektronika je mlada, hitro razvijajoča se tehnologija, zato so spoznanja o nevarnostih pri delu in vplivu na zdravje zaposlenih še na začetku. Delo v proizvodnji v tovarnah mikroelektronike zahteva izredno koncentracijo pri delu, veliko natančnost, delo se opravlja na dragi, zahtevni opremi, v izredno čistem okolju, vsaka nepazljivost lahko povzroči veliko gmotno škodo, dela se z nevarnimi snovmi. To povzroča velik psihični pritisk na delavce in močno vpliva na pojave novih, do sedaj še ne dovolj raziskanih poklicnih obolenj. Za uspešno delo in dobro počutje delavcev v tovarnah mikroelektronike je nujno treba poskrbeti za striktno varnostne ukrepe in ažurno spremljati zdravstveno stanje

zaposlenih ter ob nenormalnih pogojih takoj ukrepati.

Služba varstva pri delu obstaja v DO Mikroelektronika od leta 1983. V prvih letih je bila osnovna naloga službe varstva pri delu zagotoviti varno delo in opremiti tovarno ter organizirati delo v skladu s predpisi o varnosti pri delu in drugimi tehničnimi predpisi. Pomembna naloga službe je stalno šolanje zaposlenih o nevarnostih na delovnem mestu in preverjanje usposobljenosti za izredne situacije. Dobro strokovno, stalno delo službe varnosti pri delu je pokazalo dobre rezultate, saj se je kljub povečanju števila zaposlenih iz leta 1983 do 1986 od 150 na 282 zmanjšalo število nesreč pri

delu od 3,3% na 1,7%. V letu 1986 je bilo 5 nesreč pri delu od tega 3 v proizvodnji.

Pomembna naloga službe varstva pri delu je sprotno spremljanje zdravstvenega stanja zaposlenih na temelju rednih zdravniških pregledov. Vpliv okolja v proizvodnji mikroelektronike na zdravje zaposlenih je še zelo slabo raziskan. Razni strokovni in manj strokovni članki večkrat opozarjajo na določene vplive okolja v proizvodnji mikroelektronike na zdravje in počutje delavcev. V naši DO spremljamo te članke, da bi pridobili čim več znanja o tej problematiki, ki je pri nas še zelo slabo raziskana. Problemu, na katerega je opozoril tudi članek »Nevarnost v čistih prostorih« v ameriškem časopisu Time in iz katerega je kratko informacijo podalo tudi glasilo Iskra, posvečamo v naši tovarni pozornost že od leta 1984. V

sodelovanju s Službo za medicino dela in vodji proizvodnje smo na temelju strokovnih analiz nekaterih delovnih mest označili kot potencialno nevarna za nosečnice in smo prepovedovali delo nosečnicam na teh delovnih mestih. Nosečnicam dovoljujemo dela le na delovnih mestih, ki so strokovno ocenjena, da zanje niso nevarna. S sprotim spremljanjem zdravstvenega stanja smo ugotovili normalno stanje glede števila prekinitev nosečnosti.

Tudi v prihodnje bomo dosledno spremljali zdravstveno stanje zaposlenih, spremljali ugotovitve tujih in domačih institucij in njihove ugotovitve uporabili za bolj varno in zdravo delo naših delavcev. Želimo predvsem varno korakati naprej pri vzdrževanju obstoječe tehnologije in osvajanju novih tehnologij mikroelektronike.

Albin NOVŠAK

Društvo za vakuumsko tehniko Slovenije

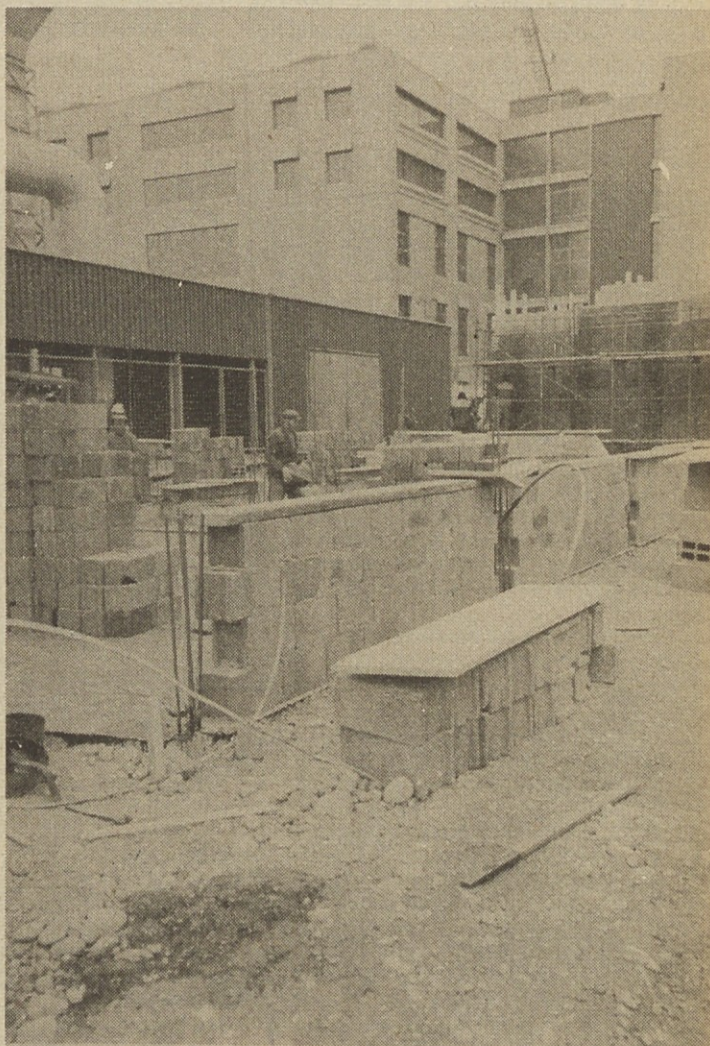
Tečaj »Osnove vakuumske tehnike«

Društvo za vakuumsko tehniko Slovenije je v zadnjih letih organiziralo več tečajev iz OSNOV VAKUUMSKE TEHNIKE. Zaradi velikega zanimanja nameravamo tečaj ponoviti v dneh od 19. do 21. 5. 1987. Tečaj bo v prostorih Inštituta za elektroniko in vakuumsko tehniko, Teslova 30, Ljubljana. Obsegal bo 20 ur predavanj z naslednjimi temami:

1. Pomen in razvoj vakuumske tehnike
2. Fizikalne osnove vakuumske tehnike
3. Vakuumske črpalke (membranske črpalke in črpalke s tekočinskimi obroči)
4. Rotacijske črpalke
5. Kinetične črpalke na pogonsko tekočino, paro oz. plin (ejektorske in difuzijske črpalke)
6. Črpalke s površinskim delovanjem (sorpcijske, krio, getske in ionsko getske)
7. Vakuumski spoji in tesnilke
8. Vakuumski sistemi
9. Vakuumetri
10. Odkrivanje netesnih mest (leak detekcija)
11. Vakuumski materiali in delo z njimi
12. Vakuumske tankoplastne tehnologije
13. Pomen površin v vakuumski tehniki in njihova karakterizacija
14. Vakuumska higiena in čisti postopki
15. Doziranje, čiščenje in preiskave plinov
16. Šest ur vaj in ogled inštituta.

Tečaj je namenjen, tako vzdrževalcem in razvijalcem vakuumskih naprav, kot tudi raziskovalcem, ki pri svojem razvojnem, oz. raziskovalnem delu potrebujejo vakuumske pogoje. Kotizacija za udeležence iz organizacij združenega dela je 70.000.— din. Vsak udeleženec prejme zbornik predavanj OSNOVE VAKUUMSKE TEHNIKE. Prijave sprejema organizacijski odbor (Pavli, Nemanič, Pregelj), ki daje tudi vse dodatne informacije na tel.: (061) 267-341.

Predsednik:
mag. Monika Jenko, dipl. inž. met.

Poleg tovarne gradi zdaj DO Mikroelektronika tudi ustrezna skladišča za shranjevanje nevarnih snovi in odpadkov

Drugi o nas

● Beograjski Privredni pregled piše o izvoznih problemih Iskre. V Iskri namreč ocenjujejo, da bodo prvo trimesečje letošnjega leta zaključili z okoli 20 milijonov dolarjev manjšim izvozom kot v istem obdobju lani. To bi pomenilo za 14% manjšo realizacijo od planirane. Izgledi na konvertibilnem področju so nekoliko boljši, vendar so rezultati na klirinškem področju slabši. Kljub temu v Iskri ne odstopajo od plana izvoza za letošnje leto — 300 milijonov dolarjev. Prav zato pripravljajo predlog pravilnika o interni stimulaciji izvoza znotraj Iskre, pri čemer bodo seveda upoštevali letošnje zunanje-trgovinske rezultate. Pogoji poslovanja ne dopuščajo prevelikih procedur v zvezi s sprejemanjem pravilnika, zato ga bodo sprejeli v najkrajšem možnem času.

● Dolenjski list je objavil prispevek o nagradah črnomeljskim inovatorjem, ki jih je črnomeljska raziskovalna skupnost letos že sedmič zapored podelila inovatorjem in raziskovalcem v občini za dosežke v preteklem letu. Med nagrajenci je tudi pet črnomeljskih Iskrašev.

● Delo piše o obisku predsednika Skupščine SRS Mirana Potrča v kranjski Iskri-Kibernetiki. Predstavniki tovarne so predsedniku Potrču povedali, da je bil števec za merjenje električne energije do nedavnega nekakšen paradni izdelek. Z njim se tovarna ni le uveljavila na zahtevnem tujem trgu marveč je z njim dosegla tudi dober dohodek. Lani pa jim je prinesel kar 1,4 milijarde izgube. Razlog za izgubo je predvsem v spremembah v ekonomskem učinku izvoza. »Upamo, da je vlada spoznala slabosti sedanjih ukrepov in, da bodo novi bistveno boljši. Če do takih sprememb ne bo prišlo, bomo morali zmanjšati izvoz na konvertibilni trg«, je dejal direktor Iskre-Kibernetike Peter Kobal.

● Delovni kolektiv Iskre Rotomatike je s skupnega sestanka OOKZ in IO OOSZ poslal predsedstvu Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in CK ZKJ protestno pismo, v katerem je izrazil svoje nestrinjanje z interventnim zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za OD in skupno porabo delavcev v letu 1987. Po pisanju ljubljanskega Dnevnika se delavci ne strinjajo s tem, da je omenjeni zakon prizadel delovne kolektive, ki poslujejo kot dobri gospodarji, bolj kot tiste gospodarske subjekte, ki dosegajo bistveno slabše rezultate. DO Iskra-Rotomatika, ki beleži stalno naraščanje konvertibilnega izvoza, več kot 100-odstotno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in 9-odstotno rast produktivnosti, predlaga, da ustrezne institucije čimprej proučijo učinkovitost, oz. umestnost omenjenega interventnega zakona.

● Beograjska Politika express piše, da je zrenjaninska pošta med prvimi v Jugoslaviji uvedla eksperimentalni glasbeno-govorni program. Zrenjaninska avtomatska telefonska centrala »Metaconta 10«, ki jo izdelujejo strokovnjaki iz Iskre, je omogočila telefonskim naročnikom srednjega Banata, da poslušajo — glasbeni program. Vsi tisti, ki želijo poslušati naj sodobnejšo rock in pop glasbo, morajo zavrteti številko 888; številka 919 pa je na voljo tistim, ki se bolj ogrevajo za narodno glasbo.

● Gospodarski vestnik je objavil krajšo informacijo o složnem pokrivanju izgub v SOZD Iskra. Na izredni seji delavskega sveta SOZD Iskra so se namreč odločili za solidarnostno pokrivanje izgub vsem članicam, ki so lani zabredle v rdeče številke. Na sestanku so ocenili, da je izguba, ki se je pokazala ob koncu leta, večja od napovedi posameznih izgubarjev med letom. Ker so vsi možni viri za pokrivanje izgub manjši od končne številke, so se odločili, da bodo sklad skupnih rezerv, ki ga obvezno združujejo, povečali od prvotno načrtovanih 650 milijonov na 975 milijonov dinarjev.

● Zagrebška revija Start je pisala o kulturi in »lastnem stilu« telefonskega komuniciranja. Ob tem list poudarja, da smo v Jugoslaviji v kulturi komuniciranja še daleč zadaj. Številke kažejo, da je Jugoslavija po številu telefonov na prebivalca na samem evropskem repu. Novinarji Starta so preverili tržišče telefonskih aparatov v Zagrebu in odbrali štiri modele (eden iz El Niš in tri iz Iskre). V zvezi s tem so izpostavili aparat Iskra ETA 80, ki je sodobno oblikovan in nosilec številnih nagrad za oblikovanje. Aparat je uspešno prodrl na japonsko tržišče in je bil tudi večkrat kopiran.

● Delo se je v rubriki Znanje za razvoj obširneje razpisalo o prizadevanjih in skrbi Iskre za okolje. Gre za že znani petletni večfazni program, ki so ga v SOZD Iskra pripravili v sodelovanju s skupino SEPO pri inštitutu Jožef Stefan. Ker je vsak še tako dobro pripravljen in strokovno utemeljen naravnovarstveni program brez koristi, če ni ljudi, ki bi ga uresničevali, je ena izmed najpomembnejših sestavin za vzpostavljanje »ekološkega sistema« v SOZD Iskra, po besedah inž. Rada Faleskinija, tudi izobraževanje in vzgoja strokovno usposobljenih ljudi. Gre za to, da bodo ljudje, ki so odgovorni za izvajanje posameznih tehnoloških postopkov, tudi znali uporabljati, vzdrževati in razvijati sredstva, ki bodo sestavina ekološkega-varstvenega sistema. Hkrati pa, da bodo imeli pri posameznih vprašanjih, ki se med proizvodnim procesom pojavljajo glede varstva okolja, določeno samostojnost.

Iz tujega strokovnega tiska

Cigarete in kondomi

Zaradi bojazni, da bi v ZR Nemčiji prepovedali avtomate za cigarete, je prišla tobačna industrija na zanimivo idejo. V avtomatih bi lahko prodajali preservative, s tem pa bi tudi posegli v boj proti aidsu. Pravzaprav je to predlagal berlinski zdravstveni senator Ulf Fink. V Zvezni republiki Nemčiji je sedaj več kot 500 tisoč cigaretnih avtomatov.

Nove plošče

Gramofonske plošče, izdelane na podlagi nove tehnologije imenovane compact disc, bodo sedaj dostopne tudi poprečnemu prebivalcu. Renska gramofonska družba Delta je poslala na tržišče prve gramofonske plošče CD, ki veljajo le 19,90 DM in je s tem naenkrat pocenila proizvodnjo za skoraj 10.— DM. Na tržišču je sedaj 50 gramofonskih plošč digitalne vrste z vrhunsko kvaliteto in približno enournim predvajanjem. Posneti program sicer ne predstavlja vrhunske glasbe, vendar bodo nove

plošče zanesljivo prodrle zaradi konkurenčnosti. Po zgledu Delte bodo morale tudi druge gramofonske družbe prilagoditi cene, kar bo tej industriji onemogočilo masne dobičke.

Indijske ledvice za bogataše

V Bombayu, največjem poslovnem središču Indije, je vzkliła nova stroka: zasebno posredovanje transplantacije organov. Kupci so v glavnem saudijski in kuvaitski bogataši ter premožni Indijci. Darovalci so indijski dninarji in potujoči delavci, ki darujejo ledvico za 600.— do 1.400.— DM, odvisno od starosti in telesne konstitucije. Posredniki plačajo darovalcu približno 500.— mark, ledvico pa prodajo naprej za 5.000.— mark.

Novo sladilo

Ameriška tovarna Biospherics Inc. v Rockvillu, Maryland, je lastnica patenta za novo sladilo, ki ima isto kemično formulo in molekularno strukturo kot sladkor, pridobljen iz sladkornega trsa, ali sladkorne pese. Edini razloček je v

prostorski razporeditvi molekul, ki pa ne spremeni okusa in videza sladkorja. Posebno pomembno je, da je ta »prazen« sladkor brez energijske vrednosti, kar je posebno ustrezno za dietično prehrano. Novo, nizkokalorično sladilo z oznako Lev-O-Cal pridobivajo s predelavo vseh vrst poljščin, ki vsebujejo ogljikove hidrate. Dobrodošlo bo diabetikom in tistim, ki so se odločili za shujševalno kuro. Njegova prednost pa je tudi v tem, da ne povzroča zobne gnilobe. Uporabljali ga bodo v jedeh, pijačah in zdravilih. Edini problem je še dovoljenje ameriških zdravstvenih oblasti. Na podlagi dvehletnih poizkusov na živalih niso ugotovili stranskih učinkov pri presnovi. Računajo da bo »prazen« sladkor v prometu že leta 1992. V Evropi ga bosta izdelovali italijanski firmi Montedison in Feruzzi.

Korejski avto

Na evropskem tržišču se je že pojavilo korejsko osebno vozilo srednjega razreda znamke Hyndal, ki je najcenejše v Evropi. V Seulu namreč raste ogromna avtomobil-

ska industrija. Leta 1984 je izdelala 134 tisoč osebnih avtomobilov, leto pozneje se je ta proizvodnja že podvojila, lani pa je zapustilo tekoči trak že 400 tisoč vozil. Dežela jutranjega mira — kot jo imenujejo pesniki — bo tako dejansko postala najcenejša proizvajalka, ki bo leta 1988 izdelala 770 tisoč avtomobilov, leta 1990 pa že en milijon. Že lani so prodali 250 tisoč vozil Hyndal na ameriško tržišče, čeprav so jih načrtovali samo 100 tisoč. Kako je mogoče, da je ta neznačna dežela brez tradicije postala industrijski gigant? Tehnologija v Južni Koreji je še vedno skromna. Le 25 do 30% sestavnih delov je japonskih. Korejci pa ne prodajajo po dumpinških cenah, temveč proizvajajo avtomobile za 3.000.— mark ceneje od drugih. V Seulu zasluži delavci za tekočim traktom 4.— marke na uro in delajo šest dni v tednu po deset ur. V Nemčiji je urna meza 20.— mark, na Japonskem 22.— mark in v Ameriki celo 40.— mark. Zaradi cenene delovne moči bodo korejska vozila povsod konkurenčna.

Zbral, prevedel in priredil
Marjan Kralj

Iskra

Iskra Commerce, p. o.
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

vabi k sodelovanju sodelavca za nedoločen čas za potrebe

Področja za institucionalne in kadrovske zadeve v kadrovskem sektorju

pomočnika vodje kadrovskega sektorja

Pogoji:

- končana VII. stopnja strokovne izobrazbe družboslovne ali organizacijske smeri
- 2 leti ustreznih delovnih izkušenj
- 3 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov: Iskra Commerce, Ljubljana, Kadrovski sektor, Topniška 58.

Kegljaška sekcija DO Elektrozveze

Uspešna jesenska sezona

Kegljaška sekcija DO Elektrozveze je bila v lanskem jesenskem delu trimskega tekmovanja uspešna, saj so na prvenstvu občine Center zasedli prvo mesto. Dosegli pa so še vrsto drugih uspešnih rezultatov med katere sodi vsekakor vsakoletni novoletni turnir, katerega prireja Iskra Aparati, kjer so osvojili prvo mesto, za kar so prejeli prehodni pokal.

Kljub uspehom pa so jih pestile težave pri izbiri igralcev na občinskih prvenstvih, kjer so sodelovali z dvema ekipama: ekipa I in ekipa II.

Kegljaška ekipa Elektrozveze I je lani uspešno zaključila svojo drugo tekmovalno sezono v ligah KZL. Sezona je bila posvečena naporom za osvojitev enega izmed prvih mest v tretji ligi KZL, ki vodita v drugo ligo KZL. Ta cilj pa so tudi dosegli, saj so v jesenskem delu odigrali osem tekem, v katerih so šestkrat zmagali in tako zbrali skupaj 24 točk. To pa je zadostovalo za delitev prvega mesta z ekipo Sloga. V jesenskem delu je izgubila tudi nekaj igralcev, ki so šli v ekipo Elektrozveze II, ki se je s tem močno okrepila, si povečala konkurenco za mesta v ekipi ter si izboljšala rezultat. Vodja kegljaške sekcije Slavko Porenta zato poziva vse kegljavke in kegljače, da resneje pristopijo k nadaljnjemu izvajanju njihovega programa in si tako še v nadalje zagotovijo dobre rezultate.

Damjana Pavlin

Vsi, ki kaj pomenijo v avtomobilskem svetu, so te dni zbrani v našem glavnem mestu, kjer poteka mednarodni sejem avtomobilov. Poleg bleščečih lepotcev z astronomskimi cenami so tu razstavljeni še kamijoni in avtobusi ter spremljajoča avtomobilska industrija. Eno vodilnih vlog v tej panogi igra tudi Iskra Avtoelektrika Nova Gorica, ki na svojem razstavnem prostoru na beog-

rajskem sejmu razstavlja najnovejše dosežke iz družine avtoelektričnih izdelkov. Reportažo z avtomobilskega sejma bomo objavili prihodnjič, za »uvod« vanjo pa predstavljamo danes novost kragujevske tovarne avtomobilov Crvene zastave, ki so jo poimenovali »Florida«.

(M. R.)

Seveda smo zmagovito ekipo Feritov tudi ovekovečili (Foto LD)

Memorial Franca Kotarja

»Jaz samo stopim na smučke, pa sem že prvi,« je zbiral pogum eden izmed starejše garde smučarjev iz Elementov med ogrevanjem pred začetkom tradicionalnega smučarskega memoriala Franca Kotarja na Soriški planini. No, na koncu se je zadovoljil »samo« z drugim mestom, skoraj vsa prva mesta pa so pobrali njego-

vi sodelavci, povrhu vsega pa so bili Feriti še ekipni zmagovalec.

Prehlad in »danes pa mi, kot kaže, ni šlo najbolje« sta vplivala na zamenjavo tistih, ki so se že kar »abonirali« na prva mesta na smučarskem tekmovanju za Pokal dvorišča, memorialnem tekmovanju, ki nosi zdaj ime po pobudniku teh zimskih športnih srečanj, po našem pokojnem prijatelju, novinarju Francu Kotarju. Je že kar prav, da se z zlatom ne kitijo vedno eni in isti, tudi zato, ker je tudi »kazen« za medaljo že tradicionalna, seveda pozneje v dolini pri točilni mizi.

Tokrat se je na Soriški planini v sončnem, toda vetrovnem vremenu zbralo nekaj manj kot sto smučarjev, predvsem iz Elementov in Mikroelektronike, peščica pa je bila tudi iz Zmaja. Žal se Dvoriščnega, torej Steganskega pokala ne udeležujejo tudi smučarji iz drugih Iskrinih tamkajšnjih delovnih organizacij.

Kot že rečeno, so bili letos ekipni pokalni zmagovalec smučarji iz Feritov, lanski zmagovalec iz Mikroelektronike so bili tokrat drugi, na tretje mesto pa se je uvrstila Delovna skupnost skupnih služb.

Rezultati posameznikov:

Razred ženske A: 1. Irma Robnik, 51,02 — Feriti; 2. Tatjana Jerša, 51,13 — Mikroelektronika; 3. Vida Pevec, 54,43 — Zmaj; 4. Damjana Sever; 5. Marija Lomšek — obe Mikroelektronika; 6. Martina Krebs — Feriti; 7. Martina Dobnikar — Mikroelektronika; 8. Darja Večevnik — Feriti; 9. Jana Jerič — Zmaj; 10. Marjeta Štefelin — DSSS; 11. Tatjana Naglič; 12. Tanja Kozelj — obe Mikroelektronika.

Razred ženske B: 1. Danica Mlinar, 52,27; 2. Nevenka Gorjanc, 52,33 — obe Mikroelektronika; 3. Marina Mikuš-Kavčič, 56,96 — DSSS; 4. Boža Pečko — Feriti; 5. Irena Skupic; 6. Naca Jermanj; 7. Irena Drobež — vse DSSS; 8. Milojka Kolarič — Feriti.

Razred moški A: 1. Jani Železnikar, 45,97; 2. Martin Golčnik, 46,08; 3. Marjan Komovec, 46,20; 4.

Stane Humar; 5. Bogo Ropotar; 6. Darko Ermenc — vsi Feriti; 7. Matjaž Sever — Mikroelektronika; 8. Marjan Zalar; 9. Dare Verbnik — oba Feriti; 10. Igor Gornik; 11. Andrej Kokalj — oba Mikroelektronika; 12. Brane Črešnovc — Feriti; 13. Vinko Božič; 14. Dušan Gradišar; 15. Matjaž Simonič — vsi Mikroelektronika; 16. Marko Orešnik — Feriti; 17. Vinko Perme — Zmaj; 18. Štefan Dimnik — Mikroelektronika; 19. Marjan Merčun — Feriti; 20. Aleš Smrtnik — Keramika; 21. Franc Kramarič — Mikroelektronika; 22. Silvo Kustelj — Feriti; 23. Stane Ogrinc — Mikroelektronika; 24. Aleksander Tanjšek; 25. Tone Grajzar — oba Feriti; 26. Goran Kranj — Mikroelektronika; 27. Niko Ferdin — Zmaj; 28. Srečko Stegovec — Feriti; 29. Franci Tomažin — Mikroelektronika; 30. Srečko Kovač — Feriti; 31. Tomo Drnovšek — DSSS; 32. Renato Korenčan — Mikroelektronika.

Razred moški B: 1. Marko Mrak, 47,61 — Feriti; 2. Janez Prev 47,90 — Keramika; 3. Dušan Bitenc, 50,05 — Mikroelektronika; 4. Iztok Tominc — DSSS; 5. Mitja Ladiha — Mikroelektronika; 6. Aco Zalaznik — Feriti; 7. Miro Likovič — DSSS; 8. Bojan Rode; 9. Vlado Perič; 10. Rajko Zajc; 11. Tomaž Kocjan — vsi Mikroelektronika; 12. Ivan Nedoh — Feriti; 13. Franc Prešeren — DSSS; 14. Djuro Gradišar — Feriti; 15. Lambo Lambrovski; 16. Janez Sever — oba Orodjarna; 17. Marjan Barle; 18. Boris Dolar — oba Feriti; 19. Jože Vencelj — DSSS; 20. Lado Vuga — Mikroelektronika; 21. Dušan Grašič — Feriti; 22. Marjan Škafar — Mikroelektronika; 23. Zoran Trampuž — DSSS; 24. Bojan Kolarič; 25. Ante Abramovič — oba Feriti; 26. Milan Mekinda — Mikroelektronika; 27. Branislav Orlič; 28. Zlatko Kalazan — oba DSSS.

Razred moški C: 1. Miro Jordan, 50,35 — DSSS; 2. Dušan Dolinčar, 50,71 — Feriti; 3. Tone Sladič, 53,51 — Mikroelektronika.

Lado Drobež

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra

**PLANINSKI
OBVEŠČEVALEC**

Vzpon na Begunjščico

bo organizirala Planinska sekcija DO Iskra Kranj v soboto 11. 4. 1987. S posebnim avtobusom, ki bo imel odhod ob 7., se bomo peljali izpred hotela Creina do Podljubelja, kjer bo izhodišče za izlet. Nato bomo šli skozi gozd na sedlo Prevala ter dalje po vzhodnem grebenu na vrh Begunjščice (2063 m, točka SPT-3 ure vzpona). Po krajšem počitku in razgledovanju bomo sestopili do Roblekovega doma, kjer se bomo dodobra okrepčali in odpočili. S sestopom bomo nadaljevali v dolino Draga (ura hoda), kjer nas bo čakal avtobus.

Izlet ni prezahteven, pač pa zelo lep in zanimiv. Vodnika Franc Ješe in Peter Globočnik priporočata udeležencem dobro planinsko opremo in za lažjo ter varnejšo hojo smučarske palice. Cena prevoza bo 500.— din.

Prijave in vplačila sprejema V. Pajk, taj. DO ERO, tel.: 2822 do srede 8. aprila. V primeru majhnega števila prijav bomo skušali izlet izvesti z osebnimi avtomobili.

Grosswenediger

Planinska sekcija DO Iskra Kranj bo priredila v soboto in nedeljo 25. in 26. aprila 1987. turno-smučski izlet na drugi najvišji vrh sosednje Avstrije, 3674 m visoki Grosswenediger.

V soboto zjutraj ob 5. se bomo z avtobusom odpeljali izpred hotela Creina čez Ljubelj, skozi Beljak in Lienz do Hinter Buchla (1300 m). Od tu je mimo Johanes Hütte (2100 m, 2,5 ure) do Defreger Hütte (2900 m) skupaj pet ur hoje. Tu bomo prespali in naslednji dan zgodaj zjutraj nadaljevali z vzponom na sam vrh (3 ure). Sledil bo lepši del izleta, to je spust v dolino. V začetku bomo smučali lepo disciplinirano zaradi ledeniških razpok, nato pa po mili volji in, če bodo dobre razmere celo do avtobusa (2300 višinskih metrov). Doma bomo spet okrog 20.

Za varno hojo bosta poskrbela vodnika Zvone Korenčan in Marjan Ručigaj. Udeleženci morajo imeti obvezno s seboj cepin, dereze, ledeniška očala, vpenko, pomožne vrvice, veljavni potni list, planinsko izkaznico in vsaj 200 ASch za prenočišče. Ker bo v koči možno dobiti le čaj, je potrebno imeti hrano s seboj. Cena prevoza bo 8.500.— din.

Planinski SREČNO!

Še en liter!

»Liter ga moram nesti v tovarno,« mi pravi sin, ko pride iz službe.
»Domačega, saj je kaj nalitega. Veš, sodelavci pravijo, da je to normalno, ker sem eno leto v službi in za rojstni dan.«

No, boste rekli, vzgoja pa taka, da ti otrok pove kam z alkoholom, ali te celo prosi zanj. Saj to ni pogost pojav pri mladih, starejši pa smo pri teh poslih še bolj nedovzetni za nasvete. Nič nisem bil vesel te sinove želje. Ne gre za liter žganja, saj ga nekaj litrov letno pridelamo tudi doma, a vseeno sem skušal najti drugo rešitev, saj sem v življenju naletel že na razne probleme, ki jim je botroval alkohol.

Po premisleku sem sinu dejal: »Daj jim 1.500 din pa naj prinese pijačo kdor hoče. Ti je ne boš nosil v tovarno, začetnik si še. V službah se veliko govori proti alkoholu, zato lahko pride do težav, glavni krivec pa je tisti, ki prinese alkohol v tovarno. Reci jim, da se vsakdo lahko oglasi pri nas doma in ga bo dobil frakelj, ali dva, če pa pridejo z vlakom, pa kolikor ga bo kdo hotel popiti.«

Stanujem namreč ob železniški progi, blizu mesta, kjer je sicer le tovarni promet, a ker so tudi pri železnici elastični ljudje, bi se dalo tudi to urediti.

Kako je sin izpolnil obljubo v službi pozneje nisem preverjal, enostavno sem pozabil in niti tisto popoldne, ko sem delal na vrtu, nisem bil pozoren na vlak, ki je parkrat zaukal in se nato ustavil.

Debelo sem pogledal, ko sem opazil ob ograji skupino mož in fantov. Najglasnejši med njimi pravi: »Žeja, fantje, prav smo prišli! Stari daj tisto pletenko, če ni pregloboko zakopana.«

Okrog vogala se prismeji sin in šele takrat sem dojel položaj in se spomnil dane obljube. Ko smo prišli v hišo, je bila steklenica že na mizi, žena pa je kuhala kavo.

Debata je kar sproščeno stekla in prvi »štamperl« se je vsem prilegel, pri drugem in naprej pa se je kljub sproščenosti vse bolj zatikalo. Izgovori so kar deževali: nekdo je izjavljal, da bo tisti dan še šofiral, drugi je planiral še neko delo in podobno.

Priganjal sem k pitju, saj nas je vseh deset korenjakov zmoglo komaj polovico steklenice. Tudi izjava, da ga imam v kleti še dovolj, ni pomagala. »Čudno« sem dejal, »v tovarni, kjer ni dovoljeno, bi dve takšni steklenici izpraznili brez zadržkov, ne glede na posledice v službi, za volanom, ali zaradi pretirane korajže v družini.«

Verjetno bi še kakšno močno načeli, če se ne bi oglasila lokomotiva z rezkim uk-uk, kar je bil znak za moje obiskovalce. Štirje so stekli do proge, drugim pa je žena obljubila, da jih bo odpeljala z avtom do mesta, kjer so imeli svoje avtomobile.

Seveda je tudi žena pila z nami na zdravje, toda šteje se, da ženska, ki vozi, ni pila, čeprav ostali v avtomobilu prepevajo. A. A.

— Tovariš direktor, prišli so trije šaljivci, ki trdijo, da bodo vse, kar smo jim dolžni, izterjali zlepa, ali zgrda??!

ISKRA	AVTOR: RUDI MURN	STAROGR. FILOZOF UČITELJ PLATONA	FRANC. IME ZA MESTO AALST	MELIŠČE	OWEN ROBERT	MLADA VZGOJENA RASTLINA ZA VSAD- ITEV	KLADA (REDKE) SA OBLIKA	ITAL. MESTECE NA VZ- OČALI	LILI NOVY	ORGAN VOHA	PREBI- VALKE ISTRE	KUNTNER TONE
ISKRA	BESEDNA VRSTA ŽENSKA VEČERNA OBLIKA											
LASTNOST TOLERAN- TNEGA ČLOVEKA												
OGRADA ZA PRAŠIČE					DARILO.				SPLIT RAVNINA			ODTOČNA CEV
GALERIJA V LJUBLJA- NI				ODPRTINA V STENI	PRESIV. ILIRIJE KRAKJO- CI PTIC					GRŠKA ERKA FARMA V ZDA		
TRAVA Z OVALNIMI KLASKI V LATIH								MESTO V Z. ROMUN ŽIVLJEN- TEKOČINA				
EDWARD TELLER		OŽINA NA MALAKI RENATA TEBALDI				ENOTA FIZIKAL- KOLICIN BRUNO SENICA						
ZADETEK PRI TOMBOLI						MOŠKO IME						
ANGL. FIZIK NOBEL- VEC 1922						SINKO						

Zahvala

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem iz TOZD Orodjarne — konstrukcija orodja in ročna orodjarna — najtopleje zahvaljujem za prisrčno slovo in za s pozornostjo izbrano spominsko darilo.

Švab Viktor

Planinsko društvo Iskra

Na Vremščico

V soboto, 4. aprila bo Planinsko društvo Iskra organiziralo izlet na Vremščico. Zbrali se bomo ob 6^h pod uro na železniški postaji v Ljubljani. Prijave sprejemata Sonja Vilfan, ki bo izlet tudi vodila, in Breda Jančar po telefonu: 556-141.

Vabljeni!

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željenzov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.